Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Slovní zásoba hry Mölkky

Vocabulary of a Game Mölkky

Petr Červ

Vedoucí práce:	PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Český jazyk-Dějepis

2019

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Slovní zásoba hry Mölkky potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

2. 7. 2019 v Praze

Rád bych poděkoval PhDr. Ladislavu Janovcovi, Ph.D., za cenné rady a trpělivost při konzultacích a Ing. Josefu Buzkovi z Českého svazu MÖLKKY za poskytnutí řady důležitých informací týkajících se nejen svazu.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce pojednává o slovní zásobě hry mölkky. V první části jsou vymezeny základní pojmy a definice. V další části je popsána hra mölkky, její pravidla, historie a současnost. Podstatnou část práce tvoří výběr nejpoužívanějších slov a slovních spojení v oblasti hry mölkky. Vybrané výrazy jsou analyzovány z hlediska obsahu a formy.

KLÍČOVÁ SLOVA

slovní zásoba, lexikon, mölkky, slang, český jazyk

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the vocabulary of a game mölkky. The first part defines the basic terms and definitions. The next part describes the game of mölkky, its rules, history and present. The main part of the thesis is a selection of the most used words and phrases in the field of mölkky. Selected terms are analyzed in terms of content and form.

KEYWORDS

vocabulary, lexicon, mölkky, slang, czech language

Seznam použitých zkratek

ČSM = Český svaz MÖLKKY

ČMP = Česko-moravský pohár

DC (Davis Cup) = Davisův Pohár

EMA (Estonian Mölkky Association) = Estonská asociace mölkky

FIMA (The Finnish Mölkky Association) = Finská mezinárodní asociace mölkky

FFMÖ (Fédération Française de Mölkky) = Francouzská federace mölkky

JMA (Japan Mölkky Association) = Japonská asociace mölkky

MČR = Mistrovství České republiky

ME = Mistrovství Evropy

MS = Mistrovství světa

NVP (Nürnberger Pölkky Veikot) = Norimberští přátelé mölkky

SZM (Slovenský zväz mölkky) = Slovenský svaz mölkky

Obsah

Seznam použitých zkratek 5
1 Úvod 8
2 Hra mölkky 9
2.1 Mölkky – hra vs. sport 9
2.2 Pravidla hry mölkky 10
2.2.1 Obsah oficiální sady 11
2.2.2 Systém bodování 12
2.3 Hra kykkä, předchůdce mölekk 13
2.4 Organizace sdružující hráče 13
2.4.1 Struktura organizací 13
2.4.2 Velké turnaje 14
2.4.3 Český svaz MÖLKKY 14
2.4.4 Mezinárodní organizace mölkky (International Mölkky Organisation) 17
2.4.5 Finská mezinárodní asociace mölkky (The Finnish International Mölkky Association) 18
3 Slovní zásoba češtiny 19
3.1 Vrstvy slovní zásoby 19
3.1.1 Příznak spisovnosti 20
3.1.2 Příznak místní 21
3.1.3 Příznak sociální 22
3.1.4 Příznak časový 23
3.1.5 Příznak expresivity 25
4 Slovní zásoba mölkky 28
4.1 Slangová vyjádření 29

4.1.1 Obecně o slangu 29
4.1.2 Sportovní slang 30
4.1.3 Slang hry mölkky 31
4.2 Terminologická vyjadřování 34
4.2.1 Obecně o termínech 35
4.2.2 Sportovní terminologie 35
4.2.3 Terminologie mölkky 36
4.3 Rozbor vybraných výrazů 37
4.3.1 Výrazy pro samotnou hru mölkky 37
4.3.2 I mölkk you 39
4.3.3 Pojmenování kolíků skrze číselnou hodnotu na nich vyjádřenou 40
4.3.4 Názvy herních stylů 41
4.3.5 Pojmenování hráčů 42
4.3.6 Výrazy označující hřiště či jeho části 48
4.3.7 Pojmenování turnajů 50
Závěr 55
Seznam použitých informačních zdrojů 57
Obrázkové přílohy 59

1 Úvod

V této práci se se autor zaměřuje na slovní zásobu volnočasové aktivity pocházející z Finska, hry mölkky. Mölkky bývají označovány jako sport, či jako hra. V každém případě se jedná o volnočasovou aktivitu, v níž se používá a také vzniká celá řada výrazů a pojmenování.

Autor si uvědomuje, že i přes veškerou snahu není možné, aby byla slovní zásoba hry mölkky uvedená v této práci kompletní, neboť hlavní metodou sběru dat byla autorova osobní obeznámenost s danými výrazy, informace jeho přátel a dotazníky rozšířené mezi část aktivních hráčů mölekk v Čechách. Většina výrazů však má obecnou platnost nezávislou např. na geografických podmínkách.

Autorovi není známa žádná předchozí práce věnující se slovní zásobě hry mölkky v Česku, ani ve světě, tím dostává tato práce další rozměr.

V práci se autor věnuje především sociolingvistické charakteristice slov, tedy způsobu, jak tato slova fungují v dané skupině lidí. Tento postup autor zvolil proto, aby poskytl podrobnější náhled do samotného prostředí hráčů a také proto, že tato práce je první svého druhu v tomto odvětví. Z tohoto důvodu také volí autor beletristické zpracování, nikoliv běžnější slovníkové.

Práce má tři základní části. V první části se autor věnuje popisu samotné aktivity, nastiňuje problém, zda jde o sport, či hru, vysvětluje pravidla a jsou zde uvedeny i nejvýznamnější organizace a turnaje konané v této aktivitě. Další je část teoretická, ve které je popsána slovní zásoba, její vrstvy, procesy v ní probíhající atd. Poslední je část praktická, v níž jsou jazykově analyzovány jednotlivé výrazy z prostředí této volnočasové aktivity.

2 Hra mölkky

Jedná se o kolíkovou hru z jižního Finska, která se vyvinula z tzv. karelijských kuželek. V současnosti se mölkky hrají v mnoha zemích, a to nejen v těch evropských. Počet hráčů neustále roste. Aktuálně je největší hráčskou základnou ta finská, hra se však hraje téměř po celé Evropě. Své zastoupení má i v řadě asijských zemí, například v Japonsku, ale také ve Spojených státech amerických.

Právo vyrábět oficiální hrací sady má v současnosti společnost Tactic, v České republice je hlavním partnerem hry společnost Albi.

2.1 Mölkky – hra vs. sport

Mölkky bývají zpravidla popisovány jako „kolíková hra“, v této práci taktéž převládá pojmenování hra. Nicméně otázka, zda se jedná o sport či hru, je nasnadě.

Pro oba dva tyto závěry existuje celá řada argumentů, které podporují buď to, že mölkky jsou hra, či naopak sport. Autor se nepřiklání ani k jedné z možností, neboť neexistuje žádný výrazný argument pro jeden přístup, v této práci převažuje pojmenování hra, na které je autor zvyklý z prostředí mölkky, v němž se pohybuje. Protože se autor sám nepřiklání ani k jednomu z přístupů, byl osloven zástupce *Českého svazu MÖLKKY*, konkrétně jeho první prezident Ing. Josef Buzek s dotazem, zda má ČSM nějaké stanovisko k této problematice.

Z vyjádření Josefa Buzka jednoznačně vyplývá, že se ČSM přiklání k závěru, že mölkky jsou sport. Svá tvrzení podkládá rozborem definice sportu. Ve Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost z roku 2005 je sport definován jako „zájmová činnost konaná k posílení (tělesné) kondice, zvláště v organizované formě, založená na soutěžení a snaze po nejlepším výkonu“[1] Nasnadě je též možné srovnání se šachem, neboť zařazení šachu do kategorie her či sportu je také velmi často diskutováno. Dle Buzka je však „srovnání se šachy zcela mylné. Šachy, bridž nebo dáma se dnes řadí do kategorie tzv. duševních sportů, kam

[1] MEJSTŘÍK, Vladimír, ed. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. s. 407. 3. vyd. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1080-7.

se ale mölkky vzhledem k hřišti i nutné pohybové aktivitě zařadit nedají.“[2] Dále platí, že mölkky mají daná pravidla, dokonce mezinárodně platná, také existuje mezinárodní organizace, která tato pravidla tvoří a zaštiťuje hráče. Poslední bod definice, tedy soutěžení a snaha po nejlepším výkonu, je rovněž stoprocentně splněn. Pravidelně se konají mistrovství světa, mistrovství Evropy, mistrovství Asie a pochopitelně také národní šampionáty v jednotlivých členských zemí organizace.

Stanovisko *Českého svazu MÖLKKY* je tedy takové, že mölkky jsou sport. Nicméně i samotný ČSM někdy nazývá mölkky hrou, ne sportem, tedy ani nejpovolanější organizace v České republice není v pohledu na aktivitu jednotná.

2.2 Pravidla hry mölkky

Pravidla hry a informace o historii hry čerpáme především z webových stránek *Českého svazu MÖLKKY*[3] a jazykově i textově je upravujeme pro potřeby práce.

Kolíková hra mölkky pochází z Finska, odkud je i její předchůdce, kyykkä. Samotné mölkky v takové podobě, v jaké je známe dnes, vznikly v roce 1996. Tehdy byla tato hra uvedena na trh společností Lahden Paikka (dříve Tuterengas). Tato společnost, která je ve vlastnictví města Lahti, se věnuje podpoře sociálně slabých, které zaměstnává.

Hra mölkky na rozdíl od kyykkä nevyžaduje téměř žádnou fyzickou sílu, je tedy vhodná skutečně pro všechny věkové kategorie, od velmi malých dětí až po aktivní seniory. Pro hraní mölekk je zapotřebí jen oficiální sada mölkky, která obsahuje dvanáct očíslovaných mölkky kolíků, jeden házecí kolík a výtisk pravidel, a kus alespoň minimálně rovné plochy s tvrdým povrchem, kde se dá hrát. Tato nenáročnost umožňuje postupné rozšiřování tohoto sportu mezi čím dál více lidí v mnoha zemích z celého světa.

Hru mölkky proti sobě hrají alespoň dvě družstva. Tato družstva mohou být i jednočlenná, maximální počet hráčů v družstvu není omezen, nicméně více než čtyři hráči

[2] Informace poskytl Ing. Josef Buzek, první prezident Českého svazu MÖLKKY a současný sekretář téhož svazu. Stranný 23. 6. 2018.

[3] https://www.molkky.cz/pravidla/

v týmu znamenají výrazný pokles plynulosti hry, což obvykle není žádoucí. Totéž platí i o počtu družstev.

Hrací družstva se snaží házecím kolíkem srážet jednotlivé mölkky kolíky, o použité strategii rozhoduje především počet bodů vlastních i soupeřových. Zápas se hraje na tolik kol, kolik týmů se účastní dané hry. Hrací kolo končí v momentě, kdy první mužstvo dosáhne přesně padesáti bodů.

2.2.1 Obsah oficiální sady

V následující odstavcích budou popsány jednotlivé nezbytnosti k samotnému hraní, které oficiální sada obsahuje. Uváděné rozměry jsou oficiálními rozměry nejen v České republice, ale celosvětově.

Hrací kolíky

Samotné hrací kolíky, mölkky, mají tvar z vrchu seříznutého válce vysokého 15 centimetrů, na seříznuté části jsou mölkky očíslovány číslicemi od 1 do 12 (viz Obrázek 1). Házecí kolík je ve hře vždy právě jeden, jedná se o dřevěný válec se sraženými hranami dlouhý 22,5 centimetru s průměrem 5,5 centimetru. (viz Obrázek 2).

Hráči odhazují házecí kolík z oblasti určené pro odhod, která je vymezena rámečkem, tzv. mölkkari. Užití mölkkari je vymezeno jednotlivými národními organizacemi. Například na MS v mölkky 2017 konaném v České republice se hrálo dle pravidel pro Českou republiku, což nevyhovovalo německým hráčům, neboť ti mají pro použití mölkkari benevolentnější pravidla než právě Češi.

Hřiště

Hřiště, na kterých se mölkky hrají, nejsou dosud nijak oficiálně vymezena *pravidly Českého svazu MÖLKKY* či celosvětovými pravidly. Jeho rozměry jsou tedy pouze doporučené a mohou se drobně lišit turnaj od turnaje. Doporučené rozměry hřiště jsou 4 x 12 metrů (viz Obrázek 3).

Základní postavení jednotlivých mölekk je takové, aby kolíky s vyšším bodovým ohodnocením byly těžce dosažitelné, zároveň lichými číslicemi označené mölkky jsou postaveny vlevo z pohledu házejícího hráče (viz Obrázek 4). Mölkky jsou postaveny ve vzdálenosti čtyř metrů od čáry oddělující zónu pro odhod od hrací plochy.

Způsob hodu

Hráči mohou kolík házet ve vertikální i horizontální poloze, avšak pouze spodním obloukem a tak, aby házecí kolík opustil ruku nejvýše v úrovni pasu hráče. Při odhodu může dojít k tzv. přešlapu, k této situaci dochází v případě, že hráč udělá první krok po odhodu směrem dopředu nebo v momentě odhodu stojí mimo prostor vymezený rámečkem mölkkari. V případě, že dojde k přešlapu, je hráč, případně jeho tým, penalizován. Má-li tým 36 a méně bodů, je tento hod zapsán jako nulový, má-li však tým 37 a více bodů, automaticky padá na 25 bodů.

2.2.2 Systém bodování

Body za sražení mölekk se počítají podle toho, kolik jich zůstane ležet přímo na zemi. Leží-li jediná mölkka, počítá se hodnota čísla, kterým je daná mölkka označena, leží-li však více než jeden kolík na zemi, počítá se počet sražených kolíků. Jedním hodem je tedy možné získat maximálně 12 bodů. Sražené mölkky se staví na tom místě, kde zůstaly po sražení ležet a staví se na základnu tak, aby číslice na ní vypálená směřovala k mölkkari. V situaci, kdy hráč mine, je mu zapsáno nula bodů. Stane-li se toto týmu třikrát po sobě, v daném kolem končí a soupeř vyhrává kontumačně 50 : 0.

Kolo končí, když první tým nasbírá přesně 50 bodů. Získá-li některé družstvo více než 50 bodů, je jeho bodový zisk snížen na 25 bodů. To se může opakovat až do té doby, než jeden tým nahraje přesně 50 bodů, nebo se naopak tzv. vynuluje.

2.3 Hra kykkä, předchůdce mölekk

Hra kyykkä, též zvaná finské či karelijské kuželky, je několik staletí stará hra pocházející z oblasti Karélie na finsko-ruských hranicích. Cílem této hry je pomocí hodu dřevěnou pálkou odstranit z hracího čtverce stojící dřevěné kolíky s pomocí co nejnižšího počtu hodů.

V roce 1894 ve svých denících finský spisovatel Into Konrad Inha zmiňuje karelijské kuželky jako téměř zaniklou zálibu místních.[4]

Po první světové válce hra více pronikla na území samotného Finska, později byla vytvořena oficiální pravidla a začaly se konat pravidelné soutěže včetně mistrovství světa. Hra se hraje v několika variantách, pro všechny je však oficiálním povrchem hrubý štěrk, na rozdíl od mölkky, u kterých není dosud žádný oficiální povrch stanoven.[5]

Karelijské kuželky jsou oblíbené především ve Finsku, rozšířily se však i do okolních zemí, jako je Estonsko či Rusko.

2.4 Organizace sdružující hráče

Přestože je hra mölkky nováčkem mezi venkovními aktivitami, existuje aktuálně mnoho organizací sdružujících její hráče.

2.4.1 Struktura organizací

Nejnižší jednotkou, do které se hráči mohou sloučit, jsou tzv. mölkky kluby, tedy spolky s poměrně malým počtem členů. První národní organizací zastřešující hráče mölkky byla *Finská mezinárodní asociace mölkky* zaregistrovaná roku 2001. Postupem času se mölkky rozšiřují do dalších zemí, kde po jisté době vznikají národní organizace. Na vyšší úrovni jsou národní svazy a asociace, ve kterých se shromažďují jednak samostatní hráči, ale také již existující mölkky kluby. Tyto svazy vytvářejí závazná pravidla pro zemi, v níž působí a organizují turnaje, ať už spíše regionálního charakteru, nebo přímo mistrovství dané

[4] https://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_skittles#History

[5] https://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_skittles#Competition_history

země. Takto vzniká v roce 2008 německý svaz NVP, v dalších letech národní svazy v Belgii, Japonsku, Turecku, Polsku, Rakousku, Švýcarsku, na Slovensku a v neposlední řadě i v České republice. Zde konkrétně počátkem roku 2012.

V ne tak častých případech mohou národní organizace organizovat i mistrovství Evropy, jako tomu bylo v loňském roce v případě *Českého svazu MÖLKKY*, či mistrovství světa, které se v České republice konalo v roce 2017.

Nejvyšší instancí jsou mezinárodní organizace. Neexistuje pouze jedna, ale jsou v zásadě dvě, které hrají důležitou roli. Jde o *Finskou mezinárodní asociaci mölkky*[6] a *Mezinárodní organizaci mölkky*[7].

2.4.2 Velké turnaje

Prvním velkým turnajem v této hře bylo mistrovství Finska v mölkky 1997 konané v Lahti, tedy ve městě na jihu Finska, kde celá hra vznikla.

Rozšiřování mölekk do dalších států přináší možnost organizovat také mistrovství Evropy či světa. První MS v mölkky se konalo roku 2000. V srpnu 2017 se konalo v Rakovníku v České republice pod záštitou *Českého svazu MÖLKKY*. Tento turnaj se hrál podle pravidel ČSM, která musela schválit *Finská mezinárodní asociace mölkky*.

Následující kapitoly budou obsahovat krátký přehled informací o české, finské mezinárodní a mezinárodní organizaci, které čerpáme převážně z webových stránek jednotlivých organizací.

2.4.3 Český svaz MÖLKKY

Suverénním sdružením zaštiťující hráče mölekk v České republice je *Český svaz MÖLKKY, z. s*. Byl založen na valné hromadě 2. ledna 2012 a právní způsobilosti nabyl registrací u Ministerstva vnitra České republiky 11. ledna téhož roku. Svaz sídlí na adrese

[6] též FIMA

[7] též IMO

Stranný 39. Tato neznámá adresa není pro oficiální sídlo zvolena náhodně – jedná se totiž o rodiště prvního prezidenta ČSM.

„Posláním ČSM je organizovat a šířit hru mölkky a poskytovat tak občanům možnost hodnotné zábavy i soutěžní aktivity v tomto sportu.“[8] Svaz se stará o kvalitní organizaci hry mölkky, propagaci tohoto sportu mezi veřejnost, podporuje zakládání nových klubů a budování jejich členských základen. ČSM podporuje jednotlivé kluby v organizování regionálních soutěžích ve hře mölkky. Organizuje mistrovství České republiky, které se koná každoročně od roku 2012, kdy svaz vznikl. Navazuje kontakty na mezinárodním poli – jednak s ostatními národními organizacemi, jednak i s *Mezinárodní organizací mölkky* (*International mölkky organisation*) a *Finskou mezinárodní asociací mölkky* (*The Finnish International Mölkky Association*). Zapojuje se do mezinárodních turnajů, na které deleguje reprezentanty České republiky.

Reprezentanti jednotlivých zemí jsou delegováni podle pravidel jednotlivých národních organizací. V každé členské zemi může být odlišný postup při výběru delegovaného týmu. V České republice jsou těmito reprezentanty členové týmu, který vyhraje Česko-moravský pohár (ČMP), tedy soutěž sestávající z 5 turnajů, v nichž jsou týmy za umístění bodovány dle platných pravidel ČMP. Tento tým je delegován do Poháru Národů, který je součástí mistrovství světa v mölkky a kam každá účastnická země mistrovství světa deleguje právě jeden tým. Na mistrovství světa v mölkky 2017 (Mölkky World Championship 2017) se čeští zástupci, vítěz ČMP – tým Tomira, umístili na druhém místě z celkového počtu dvanácti soutěžících zemí. Podlehli až v samotném finále týmu z Finska, kolébky hry mölkky.

Okolnosti vzniku ČSM

Za vznikem české organizace sdružující hráče mölkky, *Českého svazu MÖLKKY*, stojí především Ing. Josef Buzek, Ing. Michal Antoš a Milan a Brigita Vargová.

[8] Český svaz MÖLKKY. Stanovy ČSM. Český svaz MÖLKKY [online]. Praha: Český svaz MÖLKKY, ©2012-2014 [vid. 2019-05-26]. Dostupné z: https://www.molkky.cz/stanovy-csm/

Josef Buzek uvedl k okolnostem vzniku ČSM následující: „O hře mölkky jsem se poprvé dozvěděl v létě 2011, kdy mě a mé kolegy z PET Centra v Praze na Homolce, Michala Antoše a Petra Podrazského, pozvala naše kolegyně z brněnského PET Centra Brigita Vargová na Mezinárodní mistrovství Slovenska v mölkky v Bratislavě. Vůbec nic jsme nevěděli, a právem jsme tak skončili hluboko v poli poražených. Ale nějak nás to přece jen chytlo, takže jsme přemýšleli, jak a kde bychom si mohli mölkky zase zahrát. Zjistili jsme, že u nás to téměř nikdo nehraje, neexistovaly tu ani žádné turnaje. Proto jsme se rozhodli s tím něco udělat a v lednu 2012 jsme oficiálně zaregistrovali *Český svaz MÖLKKY*.“[9]

Česko-moravský pohár

Česko-moravský pohár se skládá z pěti turnajů, které jsou hodnoceny následovně: za vítězství v turnaji obdrží vítězný tým deset bodů, za druhé místo devět bodů atd. Tímto způsobem se v průběhu sezóny odehrají všechny turnaje, které jsou součástí poháru. V aktuální sezóně 2019 jsou součástí ČMP následující turnaje: Rakovnické mölkkování, halové mistrovství České republiky ve Studénce, VI. Jarní zlatá zručská mölkka, Jablonecko-jizerská 50 a celý pohár je zakončen Turnajem mistrů v mölkky ve Stranném.[10]

Orgány svazu

Nejvyšším orgánem *Českého svazu MÖLKKY* je *valná hromada*. Právo účastnit se této schůze mají všichni členové ČSM a zástupci členských klubů ČSM. Právo hlasovat je omezeno pro takové členy, kteří splní několik podmínek popsaných ve stanovách ČSM, které de facto zaručují to, že se jedná o aktivní členy svazu, nikoliv o tzv. mrtvé duše. Dále mají právo hlasovat členové *výkonného výboru ČSM* a *kontrolní komise ČSM*. *Valná hromada*, jakožto nejvyšší orgán svazu, může jediná měnit stanovy, volit a případně odvolávat *prezidenta ČSM*, tedy nejvýše postaveného jednotlivce a člověka jednajícího za

[9] Informace poskytl Ing. Josef Buzek, první prezident Českého svazu MÖLKKY a současný sekretář téhož svazu. Stranný 23. 6. 2018.

[10] https://www.molkky.cz/pohar/

ČSM navenek. *Valná hromada* schvaluje rozpočet a v případě rozpuštění *výkonného výboru*, které může být vyvoláno právě *valnou hromadou*, jí připadá přímé řízení ČSM. *Valná hromada* je svolávána minimálně jednou ročně *výkonným výborem*.

2.4.4 Mezinárodní organizace mölkky (International Mölkky Organisation)

Mezinárodní organizace mölkky je organizací celosvětově zastřešující hráče mölekk, kluby věnující se této hře a jednotlivé národní organizace.

IMO vznikla v srpnu 2016 v bretaňském Le Rheu. Cílem organizace, jak uvádějí její webové stránky, je zajistit bezpečné, férové a zábavné soutěžní zkušenosti a zážitky pro federace, týmy a hráče.

Tato organizace vznikla víceméně jako jakýsi doplněk k *Finské mezinárodní asociaci mölkky*, neboť zakladatelé IMO se domnívali, že vliv Finů v rámci FIMA je příliš značný, zároveň pociťovali potřebu založit skutečně mezinárodní organizaci, kterou *Finská mezinárodní asociace mölkky* je pouze omezeně, což je patrno již ze samotného názvu organizace.

Členové organizace

V současnosti jsou členy *Mezinárodní organizace mölkky* následující národní organizace: *Norimberští přátelé mölkky* (*Nürnberger Pölkky Veikot*[11]*)* zastupující Německo, *Finská mezinárodní asociace mölkky* (*Finnish International Mölkky Association*) a *Francouzská federace mölkky* (*Fédération Française de Mölkky*[12]*)*[13]

Vzhledem k tomu, že *Český svaz mölkky* je členem *Finské mezinárodní asociace mölkky*, která je členem *Mezinárodní organizace mölkky*, je tedy i ČSM, byť nepřímo, členem IMO.

[11] též NVP

[12] též FFMÖ

[13] https://www.international-molkky.org/members

2.4.5 Finská mezinárodní asociace mölkky (The Finnish International Mölkky Association)

Finská mezinárodní asociace mölkky je vůbec první organizací na světě sdružující hráče hry mölkky a mölkky kluby. Byla založena v roce 2001 v jihofinském Lahti, kde dodnes sídlí. Smyslem FIMA je šířit zájem o hru mölkky a učinit ji celosvětově známou.[14]

Členem FIMA se může stát každý finský mölkky klub a každá národní organizace, která přijímá pravidla FIMA a platí členské příspěvky. Členem FIMA je v současné době více než 20 finských klubů a dále několik národních asociací. Vůbec první národní organizací v rámci FIMA byla *Japonská asociace mölkky* (*Japan Mölkky Association*[15]), která se k FIMA připojila nedlouho po svém založení roku 2011. Dalšími mezinárodními členy jsou *Estonská asociace mölkky* (*Estonian Mölkky Association*[16]), francouzská FFMÖ, německá NVP a v neposlední řadě *Český svaz MÖLKKY*.

Orgány asociace

Struktura *Finské mezinárodní asociace mölkky* je podobná struktuře ČSM. Hlavním orgánem ve FIMA je tzv. *Konventii*, obdoba *valné hromady ČSM*, na níž má hlavní slovo *Rada mölkky* (*Mölkky Council*), jejímiž členy jsou *prezident FIMA*, *sekretář FIMA* a další čtyři lidé.[17] Současným prezidentem FIMA je Petteri Rajanummi, který vystřídal dlouholetou prezidentku Suvi Soini.

V případě, že některá z národních organizací chce pořádat mistrovství světa v mölkky ve své zemi, musí splňovat kritéria určená FIMA. Ve stanovách FIMA je dále uvedeno, že minimálně jednou za tři roky se musí MS konat ve Finsku, kde se konalo i to poslední v roce 2018.

[14] http://www.molkkyliitto.fi/fi/FIMA%20in%20english/FIMA/

[15] též JMA

[16] též EMA

[17] http://www.molkkyliitto.fi/fi/FIMA%20in%20english/FIMA%20rules/

3 Slovní zásoba češtiny

Obsáhlost slovní zásoby je důkazem bohatosti daného jazyka a v různých jazycích se velmi liší. Obecně lze říci, že celkový počet lexikálních jednotek je nezjistitelný a nikdy není konečný. Z toho vyplývá, že jednotliví mluvčí nemohou znát všechna slova. Z hlediska uživatelů jazyka se rozlišuje slovní zásoba aktivní a pasivní. Pojmem aktivní slovní zásoba se rozumí slova, která jsou běžně používána ke komunikaci, ať už v mluvené, či psané podobě, jejich počet se pohybuje zhruba od 5000 do 10000. Pasivní slovní zásoba obsahuje slova, jímž běžný uživatel rozumí, ale běžně je nepoužívá, u středoškolsky vzdělaného dospělého člověka představuje cca 40000 slov[18].

Rozlišujeme jádro, jako stabilní a nejvýznamnější část slovní zásoby, a periferii, jako nestabilní, pohyblivou složku. Jádrová slova pojmenovávají nejdůležitější skutečnosti běžného lidského života, a jsou tedy nepostradatelná pro komunikaci. Často jde o velice stará slova, zpravidla nemotivovaná a zpravidla bezpříznaková, neutrální. Jádro obsahuje poměrně nízký počet lexikálních jednotek, jejich frekvence užití je však velice vysoká. Mezi jádrem a periferií není vymezena přesná hranice, pohyb slov v rámci systému slovní zásoby je značný. Některá slova se z jádra dostávají na periferii, jiná se naopak z periferie dostávají do běžné komunikace.

3.1 Vrstvy slovní zásoby

Slovní zásoba se dále stratifikuje do určitých vrstev. Děje se tak na základě různých příznaků, které v následující podkapitolách stručně charakterizujeme.[19]

[18] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny, s. 92. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[19] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny. Vrstvy v slovní zásobě, s. 93. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

3.1.1 Příznak spisovnosti

Na základě příznaku spisovnosti rozlišujeme češtinu spisovnou a nespisovnou. Mezi těmito dvěma útvary se nachází hovorová čeština, která se formálně řadí ke spisovnému standardu, nicméně věcně slouží jako přechod mezi spisovnou a nespisovnou češtinou.[20]

Spisovná čeština

Spisovnou češtinou se rozumí útvar českého jazyka, který je používán v oficiální komunikaci, odborných textech a úředních dokumentech atd., je kodifikován doporučeními Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Spisovná čeština vznikla ze středočeského interdialektu, tedy teritoriálního dialektu vymezeném větším územím užívání, než je tomu u nářečí, v tomto případě se jedná o území středních Čech.[21]

Hovorová čeština

Přechodnou formou mezi spisovnou a nespisovnou češtinou tvoří čeština hovorová. Jedná se o mluvenou podobu spisovného jazyka, který se užívá v ústních projevech.[22]

Nespisovná čeština

Nespisovná čeština zahrnuje veliké množství dílčích poloútvarů jazyka, ať už jde o nářečí, vulgarismy či profesionalismy atd. Kromě obecné češtiny do nespisovného jazyka patří vulgarismy, dále sociolekty, profesionalismy atd. Sociolekty se od spisovného jazyka

[20] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstvy ve slovní zásobě. Vrstvy slov podle příslušnosti k nespisovným útvarům národního jazyka. s. 20. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

[21] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Vrstvy v slovní zásobě, s. 93. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[22] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstvy ve slovní zásobě. Vrstvy slov podle příslušnosti k nespisovným útvarům národního jazyka. s. 20. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

odlišují především specifickou slovní zásobou. Obvykle nejsou jedinou formou jazyka svých mluvčích, ale umožňují jim vyjádřit svou příslušnost k dané sociální skupině.[23]

3.1.2 Příznak místní

Rozlišujeme slova obecné češtiny, regionalismy (oblastní slova) a dialektismy (nářeční slova), zvláštním typem dialektismů jsou etnografismy označující skutečnost specifickou pro daný region. Z hlediska sociolingvistického sem následně ještě bývají řazeny lexikální prostředky, které charakterizují mluvu jednotlivých měst.[24]

V obecné češtině, tedy interdialektu používaném na celém území Čech, se objevují jednak slova mířící směrem k hovorovosti, jednak slova ryze nespisovná.[25]

Dialektismy

Slova nářeční neboli dialektismy, jsou známá obyvatelům území, kde se dané nářečí vyskytuje, ale zpravidla nejsou známa lidem z jiných území. Toto území nebývá nikterak veliké, tím se odlišují od regionalismů.[26]

Regionalismy

Regionalismy jsou slova, která se rozšířila na větší územní celky než dialektismy, drobné rozdíly mezi jednotlivými nářečími jsou u nich překonány. Typické jsou

[23] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny. Vrstvy v slovní zásobě češtiny. Slovní zásoba vymezená sociálně, s. 94. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[24] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny. Vrstvy v slovní zásobě češtiny. Slovní zásoba vymezená teritoriálně, s. 93. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[25] ibid.

[26] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstvy slov podle příslušnosti k nespisovným útvarům národního jazyka. Slova nářeční (dialektismy), s. 22. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

tzv. moravismy, tedy slova, jejichž výskyt je omezen pouze na Moravu, a tzv. čechismy, jejichž užití je omezeno na oblast Čech.[27]

3.1.3 Příznak sociální

Na základě sociálního příznaku rozlišujeme slangy, argot a profesní mluvu.[28]

Slangismy

Slang je slovní zásoba používaná lidmi spojenými stejným příslušným zájmem. „Slang v užším smyslu, na rozdíl od profesní mluvy, nevzniká z potřeby pojmenovat nové, speciální pojmy, ale z potřeby expresivního překódování již známých pojmů a jevů, jejich hodnocení a přehodnocení.“[29] Značná dynamika společenského života vede také k rychlému tvoření nových slangismů či nahrazování daných lexémů jinými.[30]

Profesionalismy

Profesní mluva je typická pro skupinu lidí se společnou profesí. Profesionalismy jsou výsledkem jakéhosi zjednodušení termínů (např. profesní mluva pracovníků ve zdravotnictví: *fýzák* – fyziologický roztok). Stejně jako u slangu, je i u profesní mluvy při tvoření nových slov zásadním faktorem významová úspornost, která často vede k univerbizaci, tedy ke vzniku jednoslovné varianty z původně víceslovného pojmenování.

---

[27] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Vrstvy v slovní zásobě. Slovní zásoba vymezená teritoriálně, s. 93. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[28] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Rozdíly sociální, s. 23. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

[29] HUGO, Jan, ed. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. Spisovná čeština a nespisovné útvary českého jazyka, s. 13. 3. rozšířené vyd. Praha: Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

[30] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Rozdíly sociální. Slang, s. 23. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

Profesionalismy často plní na pracovišti funkci termínů, neboť jsou také významově jednoznačné, nicméně nejsou jako termíny kodifikovány. Je třeba uvést, že i u jedné profese se vyskytují rozdíly v profesní mluvě v různých regionech. Profesní mluva obohacuje standardní češtinu, neboť některé profesionalismy postupně ztrácejí vazbu na konkrétní profesi a zobecňují se.[31]

Argotismy

Jako argot se označuje mluva společenské spodiny, skupin věnujících se společensky nežádoucím činnostem. Některé argotismy již zobecněly či se deargotizovaly. Pro argot, stejně jako pro slang, je typická expresivnost a patrná hra s jazykem. Obvyklé je také přejímání z cizích jazyků.[32]

3.1.4 Příznak časový

Z hlediska časového příznaku ve v české slovní zásobě vydělují dvě vrstvy: slova zastaralá a slova nová. Obě tyto vrstvy patří k periferii jazykového systému.[33]

Zastaralá slova

Slova, od kterých se v běžné komunikaci upouští a jsou v současnosti z používání vynechávána, se nazývají slova zastaralá. Jedná se však o jednotky, které se ještě mohou v jazyce užít. Mezi zastaralá slova řadíme tzv. archaismy a historismy. Zastaralá slova se mohou opět stát běžnými živými slovy. Jsou vhodné pro potenciální rozšiřování slovní

[31] HUGO, Jan, ed. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. Spisovná čeština a nespisovné útvary českého jazyka, s. 12-13. 3. rozšířené vyd. Praha: Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

[32] JAKLOVÁ, Alena. Budeme argot nově definovat? *Slovo a slovesnost*, ročník 60 (1999), číslo 4, s. 293-300. Dostupné z: http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3859

[33] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstvy ve slovní zásobě. Vrstvy slov podle příslušnosti k nespisovným útvarům národního jazyka. s. 19. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

zásoby. V případech, kdy slovo zastaralé získá nový význam a dostane se zpět do centra slovní zásoby, jedná se o tzv. neosémantika.[34]

Archaismy

Archaismy pojmenovávají existující skutečnosti, tato pojmenování ustupují novějším běžnějším pojmenováním, která je postupem času naplno nahrazují. Archaismy se v současném jazyce používají jako stylistická synonyma, především v literatuře. Rozeznáváme následující typy archaismů: lexikální, hláskové, slovotvorné a sémantické. Lexikální archaismy mají v současném jazyce synonyma představovaná nepříbuznými slovy, např. *škorně* (vysoké boty). Hláskové archaismy jsou starými hláskovými variantami slov, jejichž význam se nezměnil, např. *šenkéř* (šenkýř). Slovotvorné archaismy jsou tvořeny zastaralými příponami, např. *mlýnec* (mlýn). Sémantické archaismy jsou případy zastaralého významu mnohoznačných slov, např. *loket* ve významu délkové míry.[35]

Historismy

Naproti tomu historismy pojmenovávají již neexistující historické skutečnosti, např. názvy starých zbraní, názvy peněz, ale také slova označující společensko-historické reálie, které již nejsou aktuální, např. *halapartna* či *robota*.[36]

Neologismy

Na druhé straně oproti zastaralým jsou slova nová, tzv. neologismy. Jsou to však obecně slova, která se dosud plně nelexikalizovala, nestala se tedy zatím ustálenou součástí slovní zásoby. Svůj příznak novosti postupně ztrácejí a stávají se plnohodnotnou součástí standardního jazyka. Proces začleňování do standardního jazyka je u různých slov různě

[34] https://www.czechency.org/slovnik/NEOLOGISMUS#neosémantismus

[35] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstvy slov podle časových příznaků. Slova zastaralá, s. 42. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

[36] ibid.

dlouhý a některé neologismy zanikají dříve, než dojde k završení tohoto procesu. V současnosti mnoho neologismů vzniká přejímáním z cizích jazyků, především angličtiny. Ke vzniku neologismů mohou vést příčiny vnější i vnitřní. Vnější příčiny, tedy příčiny mimo jazykový systém, jsou vyvolány potřebou pojmenovat nové skutečnosti, neologismy vznikají nejvíce v období velikých společenských změn. Vnitřní jazykové příčiny vzniků nových pojmenování jsou stylistické a strukturní. Neologismy vznikají v naprosté většině anonymně a jejich autorství není nijak podstatné, ale existují i neologismy, u nichž známe autora.[37]

3.1.5 Příznak expresivity

Expresivní slovo, na rozdíl od toho neutrálního, obsahuje nejen pojmový význam, ale také pragmatickou složku významu vyjadřující vztah mluvčího k pojmenovávané skutečnosti. Existují slova s expresivitou inherentní a adherentní. V jednoduchosti lze rozdíl mezi těmito dvěma typy expresivních slov vysvětlit tak, že inherentní expresivita je trvalá, takové slovo je expresivní vždy. Na druhé straně slovo adherentní získává svou expresivitu až v závislosti na jeho užití v kontextu, např. slovo *robota* – neutrální slovo, pokud označuje historický pojem, označuje-li však těžkou namáhavou práci v dnešní době, jedná se o expresivní vyjádření.

Expresivně zabarvená slova se rozlišují na slova zabarvená kladně a záporně.[38]

[37] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny. Vrstvy v slovní zásobě češtiny. Slovní zásoba vymezená časovou platností, s. 95. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[38] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstva slov expresivních, s. 50. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

Kladně zabarvená slova

Mezi kladně zabarvená slova patří hypokoristika neboli slova domácí, familiární slova, dětská slova a eufemismy neboli meliorativa.[39]

Hypokoristika neboli domácí slova nebo také laudativa, všemi těmito výrazy označujeme v domáckém prostředí používané varianty antroponym či apelativ označující členy rodiny, např. *Honzík*, *Helenka*, *neteřinka*, *švára* apod.

Jako slova familiární či důvěrná označujeme taková slova, která mluvčí používají v důvěrné komunikaci vzájemně si blízkých lidí. Jedná se například o slova *miláček*, *brouček*, *zlatíčko* apod.

Dětská slova jsou výrazy používané při komunikaci dětí s dospělými či mezi sebou a dospělými s dětmi, např. *hačat*, *spinkat*, *bumbat*, *lulat* apod.

Slova zjemňující čili eufemismy či také meliorativa slouží k nahrazení primárních pojmenování označující nějakým způsobem nepříjemné či společensky nevhodné skutečnosti. Tuto nepříjemnost se eufemismy snaží zastřít, např. *být v náladě* namísto *opít se*, *základní škola speciální* namísto dřívější *školy zvláštní* atd. Specifickým typem eufemismů jsou tzv. politické eufemismy, kterých je používáno k politické manipulaci, např. *bratrská pomoc* namísto *okupace*, *nepravda* místo *lež* apod. „Eufemismy se brzy opotřebovávají a musí být nahrazovány stále novými (tak je např. řadou dalších eufemismů vytlačováno slovo *záchod*, které je už samo původně eufemismem“[40]

[39] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny. Vrstvy v slovní zásobě češtiny. Slovní zásoba vymezená příznakem expresivity, s. 95. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[40] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Vrstvy v slovní zásobě. Slovní zásoba vymezená příznakem expresivnosti, s. 96. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

Záporně zabarvená slova

Mezi záporně zabarvená slova patří tzv. dysfemismy, tedy opak eufemismů, tzv. pejorativa, dále slova zhrubělá a vulgarismy.[41]

Dysfemismy, tedy jakýsi protějšek eufemismů, jsou slova, která zveličují a zvýrazňují nepříjemnost či společenskou nevhodnost dané skutečnosti. K typickým dysfemismům patří například výrazy vztahující se ke komunikaci o zvířatech užité však v komunikaci o lidech, např. *žrát* místo *jíst*, *chlemtat* místo *pít*, *zobák* místo *ústa* atd.

Slova hanlivá neboli pejorativa mají obvykle urážlivý charakter, např. *barabizna* místo *dům*, *bafuňář* místo *funkcionář*. Patří sem i tzv. augmentativa, tedy slova zveličená, např. *chlapisko*, která však v určitých kontextech nemusí vždy mít záporné konotace.[42]

Zhrubělá slova označují skutečnosti, které vzbuzují pohoršení či odpor, např. *blaf* místo *jídlo*, *kecat* místo *mluvit* apod.[43]

Slova vulgární (vulgarismy) jsou společensky nevhodná pojmenování. Jejich používání ve veřejném prostoru bývá považováno za zcela nevhodné. Vulgarismy jsou používány jako nadávky, tedy jsou směřovány přímo nějakému adresátovi, či pro uvolnění napětí, zmírnění bolesti atd. V češtině se vulgarismy primárně týkají především sexuálního života či vyměšování, tedy více či méně tabuizovaných oblastí lidského života. Mezi časté vulgarismy patří např. *hovno*, *píča* či oslovení *vole*.[44]

---

[41] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstva slov expresivních, s. 51. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

[42] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Slovní zásoba češtiny. Vrstvy v slovní zásobě češtiny. Slovní zásoba vymezená příznakem expresivity, s. 96. 2. Vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

[43] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě. Vrstva slov expresivních, s. 51. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

[44] https://www.czechency.org/slovnik/VULGARISMUS

4 Slovní zásoba mölkky

Slovní zásoba hry mölkky je souhrn všech lexikálních prostředků tematicky spjatých s touto volnočasovou aktivitou, které jsou používány především při samotném hraní, na turnajích, ale také v oficiální komunikaci národní organizace.

Je třeba zmínit, že komunita hráčů mölekk se v České republice začala konstituovat teprve v roce 2011, a je tedy velice mladá. Nicméně během sezóny se koná poměrně velké množství turnajů, kde se setkávají jednotliví hráči a týmy. Mnoho z nich nevynechá žádný turnaj a tvoří jakési jádro komunity, resp. doplňují jádro, které existuje kolem *Českého svazu MÖLKKY*.

Vzhledem k tomu, že hra mölkky má finský původ a ve Finsku má dosud nejpočetnější hráčskou základnu, je nasnadě, že některé výrazy se do české slovní zásoby této aktivity dostaly právě z finštiny. Většinou se jedná o termíny, často mezinárodně platné (např. *mölkkari*, *mölkkout* apod.).

V současnosti dochází též k přejímání určitých pojmenování z jiných cizích jazyků, než je finština. Tím je nejčastěji angličtina, neboť ta obvykle také bývá oficiálním jazykem mezinárodních turnajů (např. *overstep*, *tripple miss* apod.).

Většinu slovní zásoby mölkky tvoří slangová pojmenování, ale také termíny. Některá pojmenování se do komunity hráčů dostala uměle, a to především v úplných začátcích této aktivity na našem území, kdy nově vzniknuvší ČSM zkrátka musel nějak pojmenovat nové skutečnosti. Tyto výrazy poté byly rozšiřovány na turnajích a pozvolna se dostávaly do aktivní slovní zásoby jejich účastníků. Další pojmenování jsou přejímána ze slovní zásoby jiných sportů (např. *set*, *zápas*, *bafuňář* apod.), neboť pojmenovávají prakticky tytéž skutečnosti. O profesionalismech nemůže u této volnočasové aktivity zatím být řeč, jelikož neexistuje nikdo, kdo by se hře mölkky věnoval profesionálně. Jak hráči, tak i funkcionáři organizací se věnují mölkkám pouze ve svém volném čase.

Lexikum hry mölkky je, i vzhledem ke krátké době od vzniku prvních pojmenování, velmi proměnlivé, a to mimo jiné proto, že mnoho účastníků turnajů nejsou stálými účastníky všech herních klání, ale spíše příležitostní hráči. Stabilitu v tomto systému zajišťuje jednak relativně stálý okruh funkcionářů *Českého svazu MÖLKKY*, jednak

i členové týmů tvořící jádro komunity, např. týmy *Proradost*, *Třínáctá mölkka* či *Semtamťuk*.

4.1 Slangová vyjádření

4.1.1 Obecně o slangu

V české lingvistice se problematice slangu věnovalo poměrně velké množství lingvistů. V následující kapitole několik koncepcí a přístupů uvádíme a charakterizujeme. Pojetí slangu se u každého autora liší, existují však dva hlavní způsoby vnímání této problematiky, a to je užší a širší pojetí slangu, jak o nich mluví i Jaroslav Hubáček[45], tj. širší pojetí používá název slang pro ty oblasti jazyka, které užší pojetí rozděluje na profesní mluvu, slang a argot.

František Oberpfalcer

Prvním českým lingvistou ve dvacátém století, který se hlouběji zabýval slangem, je František Jílek-Oberpfalcer ve stati *Argot a slangy* ze 30. let 20. století. Slang a argot označuje jako „stavovské mluvy". Také ve své práci objasňuje původ pojmenování slang, uvádí, že nejspíš pochází z anglického výrazu „someone's language", tedy „něčí jazyk". Mezi slangem a argotem dle něj není výrazná hranice. Rozdíl uvádí v důvodu vzniku těchto pojmenování, argot je pokusem o jakési zakódování výrazů, aby nebyly srozumitelné široké veřejnosti, kdežto slang žádnou takovouto ambici nemá.

Adolf Kellner

Dialektolog Adolf Kellner uvádí, že slang je charakteristický svými specifickými pojmenováními vázanými na určitou skupinu lidí, pro které slang není jedinou používanou formou jazyka. „Kellner zároveň charakterizuje slang a argot (na rozdíl od mluvy příslušníků

[45] HUBÁČEK, Jaroslav. O českých slanzích. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1981.

různých zaměstnání) tím, že se v nich tvoří nová pojmenování nejen místo termínů, ale i místo výrazů neterminologické povahy.“[46]

Jaroslav Hubáček

Jaroslav Hubáček je autorem mnoha prací pojednávajících o českém slangu. Upozorňuje na dosavadní nejednotnost v pojetí slangu. Hubáček definuje slang následovně: „slang je svébytná součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné vrstvy speciálních pojmenování realizované v běžném (nejčastěji polooficiálním a neoficiálním) dorozumívacím styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo tejnou sférou zájmu a sloužící jednak specifickým potřebám jazykové komunikace, jinak jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí.“[47]

Alena Jaklová

V devadesátých letech se k problematice slangu vyjádřila i Alena Jaklová, která v širším pojetí kromě slangu uvádí i profesní mluvu. Nejvýznamnější rozdíl mezi slangem a profesní mluvou vidí Jaklová v míře spisovnosti daných pojmenování.

4.1.2 Sportovní slang

„Sport představuje ideální prostředí pro vznik a rozvoj slangu. Jde o prostředí, kde mají významnou roli emoce jak na hrací ploše, tak v hledišti. Soustředění na výkon staví jazykovou správnost zcela na vedlejší kolej – jakkoli každá pravidla obsahují oficiální terminologii – ve vyjadřování má přednost úspornost a funkčnost. Počátky sportovního slangu jsou i v tomto případě spojeny s absencí českého názvosloví.“[48]

[46] HUBÁČEK, Jaroslav. O českých slanzích. Slang v odborné literatuře, s. 13. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1981.

[47] HUBÁČEK, Jaroslav. O českých slanzích. Slang v odborné literatuře, s. 17-18. 2. vyd. Ostrava: Profil, 1981.

[48] HUGO, Jan, ed. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. Poznámky k argotu a vybraným slangům, s. 34. 3. rozšířené vyd. Praha: Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

Sportovní slang má obrovské množství uživatelů, tedy i jeho slovní zásoba je velmi obsáhlá. Pro sportovní slang je typické také rozšíření i mimo skupinu lidí, kteří se daným sportem zabývají, mnohé výrazy ze sportovního slangu pronikají do běžné komunikace a stávají se obecně známými, např. výraz *faul* se dnes již běžně používá v publicistice a není v ní chápán jako slangový prostředek.

Na šíření sportovního slangu i mimo skupinu daných sportovců má veliký podíl sportovní žurnalistika, ať už jde o tištěná média či televizní reportáže. Novináři ve snaze o větší autentičnost používají často i slangismy z daného sportu, tím se jednotlivá slangová pojmenování dostávají do povědomí širších vrstev uživatelů jazyka.

Další oblastí, která slangismy různých sportů hojně využívá, je beletrie, připomeňme například díla s fotbalovou tematikou, jako jsou *Muži v ofsajdu* (K. Poláček), *Klapzubova jedenáctka* (E. Bass) nebo *Klub fotbalových panen aneb Mecenáš z Chicaga* (V. Burian).

U autorů psaných publicistických textů referujících o výsledku nějakého utkání či sportovní události jsou slangismy prostředkem aktualizace a přiblížení se danému prostředí. Na druhou stranu komentátoři televizních či rozhlasem přenášených utkání sahají k slangovým výrazům také z důvodu nutnosti zareagovat rychle a přesně na neustále se měnící situaci, velkou roli při tom také hrají emoce. Totéž platí i u psaných online reportážích, které již v průběhu utkání referují o aktuálním dění.

V beletrii se s využitím slangových výrazů setkáváme především v dílech se sportovní tematikou, v nichž je právě díky slangismům dosaženo lepšího přiblížení se danému prostředí, podobně jako je tomu u publicistiky. Na rozdíl od publicistiky, nejsou v beletrii slangismy produkovány z důvodu rychle se měnící situace při hře, ale promyšleným prostředkem, jak lépe vtáhnout čtenáře do děje.

4.1.3 Slang hry mölkky

Ať už o mölkkách hovoříme jako o hře či o sportu, jak bylo rozebráno výše, je jasné, že mají alespoň některé aspekty obou dvou zmiňovaných. V každém případě jsou však lidé věnující se mölkkám určitou sociální skupinou, ve které se vyvíjejí i slangová pojmenování.

Slang hry mölkky patří k nestrukturním útvarům českého jazyka. Stejně tak jako v běžné mluvené komunikaci v něm dochází k mnohým odchylkám, jako například zvýšený výskyt ukazovacích i jiných zájmen, velice zjednodušená syntax apod.

Jednotlivé výrazy jsou v různé míře adaptovány na český jazykový systém. Některé výrazy se adaptují maximálně z hlediska výslovnosti, a to z důvodů především relativně řídkého používání v komunikaci, např. výraz *tripple miss* s původní výslovností [tɪɪpəl mɪs], která je nahrazena českou výslovností [tripl mis], ale jinak zůstává výraz neadaptovaný. Naopak jiná pojmenování jsou již plně adaptována v českém jazykovém sytému, mají českou výslovnost, grafickou podobu, a dokonce jsou od nich tvořeny další výrazy, jde především o výrazy společné i pro slovní zásobu jiných sportů či zájmových skupin, které tak mají charakter interslangismů, např. *aut*[49].

Fonetická rovina

Slang hry mölkky, podobně jako další slangy, se vyznačuje nedbalou výslovností způsobenou snahou o časovou úspornost vyjadřování, ale také návalem emocí. Při hraní mölekk k tomuto dochází především při rozboru jednotlivých hodů během samotné hry, kdy jsou týmy tlačeny časovým limitem určeným pro odhod.

Typické fonetické jevy produkovaných slangismů odpovídají fonetickým jevům vyskytujícím se v obecné češtině, jedná se například o tzv. protetické v-, např. *vodhod* místo spisovného *odhod*.

Výslovnost přejímaných slov, která jsou do slovní zásoby hry mölkky integrována, se nikterak neliší od běžné adaptace české výslovnosti. Například samotné slovo *mölkky* se v původním jazyce, tedy finštině, vyslovuje[mølkki], do češtiny je tento výraz přejatý s nezměněnou grafickou podobou, avšak s počeštěnou výslovností [melki]. Na základě této výslovnosti se poměrně záhy vytvořilo pojmenování *melky* se stejnou výslovností jako

[49] aut – pojmenování situace, kdy se mölkka po odhodu dostane za čáru ohraničující hřiště a je vrácena na tuto čáru.

u termínu *mölkky*, v tomto případě se však jedná o slangismus. Podobně je tomu u vzniku výrazu *molky* či *molka*, tento výraz vznikl nesprávnou výslovností termínu *mölkky*.

Lexikální rovina

Lexikum slangu hry mölkky lze rozdělit na jádro (centrum) a periferii. Jádro slovní zásoby tvoří často užívané výrazy vztahující se k nejběžnějším a nejčastějším situacím v této volnočasové aktivitě. Bývají to také výrazy společné různým jiným sportům, např. výraz *lajna* označující čáru na hřišti. Naopak periferií slovní zásoby slangu mölek se rozumí výrazy užívané v menší míře či výrazy omezené teritoriálně, např. výraz *málky* se používá takřka výhradně během Turnaje mistrů v mölkky ve Stranném či při běžných zápasech v této vsi, neboť samotný výraz odkazuje na příjmení *člena Českého svazu MÖLKKY* p. Málka.

Pro jakýkoliv slang je typický častý výskyt synonymních výrazů, totéž platí i pro slang hry mölkky.

Dalším znakem typickým pro slang je expresivnost. Jednotlivé výrazy vznikají a jsou produkovány v emočně napjatých situacích a mají za úkol také vyjádřit postoj mluvčího k oné skutečnosti. Ve slovní zásobě slangu mölekk se vyskytují z expresiv např. vulgarismy, např. *hodit to do prdele* – hodit házecí kolík mimo požadovanou oblast, zkazit hod. Vulgarismy užívané na hracím poli jsou často produktem napjatých okamžiků plných emocí, nejsou tedy samotnými hráči vnímány jako hrubé či pohoršují.

Vznik slangových pojmenování

Slangová pojmenování v komunitě hráčů mölekk vznikají také z oficiálních často víceslovných termínů obsažených například v pravidlech hry. „V běžných jazykových projevech, zvláště mluvených, se však víceslovná pojmenování jeví uživatelům leckdy jako těžkopádná, zpomalující tempo vyjadřování, a proto dochází ze snahy po jazykové ekonomii k jejich nahrazení jednoslovnými. Tento živý proces, kterým se vytváření jednoslovná

pojmenování na pozadí existujících víceslovných. se nazývá univerbizace.“[50] V případě hry mölkky jsou výsledkem univerbizace např. výrazy *Euromölkky* – mistrovství Evropy v mölkky, *hazák* – házecí kolík, *tutovka* – tutová šance, tutový hod apod.

Další možností tvoření nových slov je odvozování, při němž může docházet k prefixaci, sufixaci, jejich kombinaci apod. Prefixací vznikají častěji slovesa, např. *rozstřelit*, *přehodit* apod., naopak sufixace je běžnější pro substantiva, např. *kontumačka*, *mölkkování* apod.

Metaforické přenášení významu patří mezi poměrně časté postupy tvorby nových pojmenování. K metaforickým pojmenováním v oblasti mölekk patří např. výraz *klacíky* pojmenovávající samotnou hru či slovo *kuželka* označující mölkky kolík na základě podobnosti tvarů těchto dvou předmětů.

Metonymická pojmenování se v slangu hry mölkky nevyskytují ve velké míře, např. *hala* – halové mistrovství, *tráva* – turnaj hraný na travnatém povrchu apod.

Víceslovných pojmenování ve slovní zásobě slangu mölekk mnoho nenalezneme. Jedná se např. o výraz *hodit (to/kolík) do prdele* či *dát (tomu) válec* ve významu hodit házecí kolík v horizontální poloze tak, aby se po hrací ploše válel rovně.

Dalším postupem, který se ve sledovaném slangu projevuje, je přejímání z cizích jazyků. Z finštiny jsou přejímány názvy jednotlivých částí oficiální sady, které fungují jako termíny, tyto výrazy jsou různě adaptovány a stávají se slangismy, např. *málky*, *molky* či jsou z nich odvozována další slova, např. *mölkkování*. Přejímky z angličtiny také většinou fungují jako termíny, nicméně i z nich jsou odvozována další slova, např. *missnout* – minout daný kolík.

4.2 Terminologická vyjadřování

[50] ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. Současná stylistika. Výrazová stylistika. Slohová charakteristika výrazových prostředků. Slohová charakteristika prostředků slovotvorných, s. 165. 1. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

4.2.1 Obecně o termínech

Jako termín označujeme takové pojmenování, které obsahuje pouze nocionální složku významu. Nový encyklopedický slovník češtiny definuje několik vlastností, které termíny musí splňovat: „ustálenost, systémovost, přesnost a jednoznačnost, nosnost a ústrojnost.“[51] Takováto pojmenování se uplatňují především v odborném funkčním stylu. „Rozdíl mezi tzv. běžným slovem a termínem je dán úhlem pohledu. např. slovo pták může být netermínem i termínem, záleží na tom, jakou úlohu plní a jak je v jejím důsledku významově definováno.“[52]

Mezi slovní zásobou odborných termínů a slovní zásobou národního jazyka mohou probíhat dva procesy, a to jednak pohyb směrem ze standardu k terminologii, kdy jsou termíny daného oboru tvořeny běžnými výrazy, které až zde dostávají podobu termínu (tzv. terminologizace), jednak pohyb od terminologie směrem ke standardu, kdy se některé termíny pro časté používání i mimo odbornou komunikaci stávají součástí běžného lexika (tzv. determinologizace).

4.2.2 Sportovní terminologie

Sportovní terminologie obsahuje mnoho lexikálních jednotek cizího původu. Nejčastěji je jazykem původu angličtina, a to proto, že významná část sportů zkrátka vznikla v anglofonních částech světa. Část těchto termínů se adaptuje a je počeštěna, k některým jsou vytvořeny české varianty, tomu se děje i u samotných názvů sportů, např. *fotbal – kopaná*, *volejbal – odbíjená* apod.

„Zajímavá je také stránka pravopisná, pokud jde o označení cizího původu. Starší způsob psaní byl vesměs totožný s psaním v angličtině, tedy football, volleyball, hockey

[51] Olga Martincová, Ivana Bozděchová (2017): TERMÍN. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovnik/TERMÍN (poslední přístup: 27. 6. 2019)

[52] KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Lexikologie. Význam lexikálních jednotek. Lexikální význam a jeho konstituování, s. 75. 2. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

(box je bez problému), ale původní výslovnost, i když se dříve vyskytovala, tedy [futból, valiból], (nikoli však [hoki], to se neujalo vůbec), ustoupila brzo výslovnosti, která vyplynula z „českého“ způsobu čtení cizího grafického obrazu, což pak vedlo dále k zjednodušenému, počeštěnému způsobu psaní, tedy fotbal (slovensky futbal — hra i míč pro tuto hru), volejbal, hokej.“[53]

Podobně jako sportovní slang má i sportovní terminologie veliké množství uživatelů a její slovní zásoba je velmi početná. Termíny z oblasti sportu jsou také rozšířeny i mimo prostředí aktivních sportovců či lidí pohybujících se kolem daného sportu. Je to především díky sportovní publicistice, v níž jsou užívány jednak slangové výrazy, jednak sportovní termíny.

Používání sportovních termínů převažuje nad slangismy spíše v připravených psaných projevech, jako jsou reportáže z utkání apod. V nepřipravených projevech naopak převládají spíše slangová pojmenování.

4.2.3 Terminologie mölkky

Přestože jsou mölkky v Česku stále ještě nováčkem mezi venkovními aktivitami, jedná se zájmovou činnost, jejíž provozování je svázáno určitými pravidly. V takovémto prostředí se vyskytují také specifické termíny.

Terminologii hry mölkky lze v zásadě rozdělit do tří skupin podle jazyka, z něhož jednotlivá slova pocházejí.

První skupinou jsou termíny přejaté z finštiny, původního jazyka hry mölkky. Těchto termínů je z pochopitelných důvodů nejvíce. Jedná se o pojmenování základních prvků hry, např. samotný výraz mölkky označující samu hru. V tomto případě je výraz *mölkky* nesklonným substantivem. Dále např. pojmenování *mölkkari* označující rámeček pro odhod. V případě termínů zpravidla podléhá adaptaci pouze výslovnost, nikoliv pravopis, tyto výrazy substantivní povahy obvykle přecházejí do češtiny jako nesklonná substantiva.

[53] KŘÍSTEK, Václav. Poznámky k sportovním názvům cizího původu. *Naše řeč*, ročník 54 (1971), číslo 2, s. 87-93. Dostupné z: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5552

Druhou skupinou jsou termíny přejaté z angličtiny, jazyka, který je nejrozšířenější v komunikaci při mezinárodních akcích. Termíny přejaté z angličtiny daleko častěji a rychleji než ty přejaté z finštiny podléhají adaptaci. Z termínů se tak např. derivací tvoří další, často však slangové, výrazy.

4.3 Rozbor vybraných výrazů

4.3.1 Výrazy pro samotnou hru mölkky

Mezi základní pojmenování, která bývají velice často reprodukovány v komunitě hráčů hry mölkky, jsou slova označující samotnou hru.

Mölkky[54]

Tím úplně základním je samotný výraz *mölkky*. Slovo *mölkky* bylo vytvořeno začátkem 90. let přímo pro potřeby nově vznikající hry a jeho prvním uživatelem je patrně někdo ze čtveřice mužů, kteří stojí za vznikem samotné hry, a sice Jouko Pylväs, Pekka Paasivaara, Erkki Leskinen a Paavo Petäinen.

Do češtiny se výraz dostal společně s aktivitou, již pojmenovává, tedy v letech 2010 a 2011. V té době se v České republice objevují první skupinky hráčů, kteří se se hrou setkávali ještě ne na domácích akcích, ale v zahraničí, konkrétně na Slovensku.

Finské pojmenování *mölkky* s výslovností [mølki] se do češtiny přejalo s nepozměněnou grafickou podobou, avšak s českou výslovností [melki]. Tento fakt způsobil, že se začíná objevovat i grafická podoba *melky* se stejnou výslovností, ovšem ta je zatím málo používaná, jedná se spíše o ojedinělé případy, nicméně s jistým potenciálem rozšíření užívání v budoucnu. Výraz *mölkky* vnímáme jako termín označující hru nejen pro turnaje, ale také například k obchodech, kdežto slovo *melky* je vnímáno jako slangový výraz

[54] https://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2304277

a jeho užití právě například v obchodě pro označení sady by nejspíš bylo hráči interpretováno jako chybné.

Psaná podoba výrazu *mölkky*, ve které se vyskytuje přehláska ö, však mnoho českých mluvčí z řad hráčů či zájemců o *mölkky* mate, a proto dochází nejen k produkci nejenom správné výslovnosti [melki], ale také k nesprávné, ale pochopitelné, výslovnosti [molki]. Co je však na tomto jevu nejzajímavější, je skutečnost, že v Čechách převažuje v naprosté většině výslovnost [melki], nýbrž na Moravě je ve značné míře zastoupena výslovnosti [molki], dokonce i současný *prezident Českého svazu MÖLKKY* Ing. Leoš Školoud, sám z Brna, používá poměrně často výslovnostní variantu s hláskou [molki].

Málky

Výraz *málky* již na první pohled zní lidem pohybujícím se v prostředí mölekk, ale i těm, kteří někdy slyšeli slovo *mölkky*, povědomě. Ač ani velká část hráčů, i zkušených a dlouholetých, nejspíš nebude vědět, co takové slovo znamená, respektive by je nejspíš považovali za chybně napsanou či vyslovenou podobu slova *mölkky*. O chybu se však nejedná, rozdíl je zde zcela záměrný.

Pravdou je, že slovo *málky* pojmenovává v podstatě tutéž skutečnost jako slovo mölkky. V tomto případě však nejde o pouhé zjednodušení pravopisu a výslovnosti z finštiny přejatého výrazu *mölkky*.

Abychom byli vůbec schopni pochopit motivaci vzniku slova *málky*, je třeba alespoň v základní podobě nastínit okolnosti vzniku tohoto pojmenování. *Český svaz MÖLKKY* sídlí v malé středočeské vesnici Stranný. Členem svazu je i Petr Málek ze Stranného, jehož příjmení dalo základ slovu *málky*. S tímto výrazem pro pojmenování hry mölkky přišel Václav Šeba, taktéž z vesnice Stranný. Šeba je známý tím, že často rád ostatním vymýšlí různé přezdívky a pojmenování, velká část z nich se ujímá a stává se v dané sociální skupině rozšířenými a běžně používanými. V tomto případě nejde pouze o samotné slovo, ale i jakýsi příběh, proč s výrazem přišel.

Šeba popisuje vznik hry mölkky tak, že se jedná v podstatě o vynález Petra Málka, a celá hra je tedy logicky pojmenována po něm, tedy *málky*. Tato legenda, kterou je výraz opředen, je pochopitelně myšlena v nadsázce a naprosto se nezakládá na skutečnosti.

Nejen, že Málkovo příjmení dalo vlastně vzniknout slovu *málky* označující mölkky, ale skutečnost ovlivňuje slovotvorbu i naopak, tedy o Petru Málkovi se někdy mluví jako o *panu Málky*.

Tento výraz je specifický tím, že víme zcela jednoznačně, kdo stál za vznikem slova a co jej k tomu vedlo. Nutno dodat, že používání pojmenování *málky* je omezeno takřka výhradně na oblast Stranného a turnaje, které se ve Stranném ve hře mölkky konají. Také použití přezdívky *pan Málky* se omezuje téměř výhradně na situace spojené s mölkkami.

Klacíky

Kromě výrazů, které se více či méně podobají originálnímu výrazu *mölkky*, však existují i další, již méně přímočará pojmenování. Mezi takové patří i výraz *klacíky*. Je nasnadě, že jde o přenesené pojmenování na základě vnější podobnosti, neboť samotné mölkky jsou dřevěné kolíky. Jedná se o deminutivum, tedy slovo zdrobnělé, pojmenování *klacky* se nepoužívá.

Slovo je zapojováno i do slovních spojení, například si hráči mohou jít *hodit klacíky*, tedy jít si zahrát mölkky.

Je zajímavé, že výraz *klacíky* je v komunitě mölkkařů obvykle používán v plurálu, nikoliv však v singuláru. Běžně se používá shodit mölkku ve smyslu srazit jeden mölkky kolík, ale shodit klacík v tomtéž smyslu se nepoužívá.

4.3.2 I mölkk you

Na instagramovém profilu Molkky byl na svátek svatého Valentýna, tedy 14. února 2019 zveřejněn příspěvek, který lze nazvat „I mölkk you“. Na obrázku je text „I“ a „YOU“ doplněný o sadu hracích mölkky kolíků poskládaných ne do obvyklé výchozí pozice, ale do tvaru srdce. Jedná se tedy o jasný odkaz k zcela běžnému výrazu „I love you“, v němž bývá

obvyklé love nahrazováno jinými slovesy. Výsledek takového procesuje je často okazionalismem.

Českou podobu tohoto spojení autor nenalezl nikde použitou, nicméně patrně by se taková verze dala přepsat jako „*Mölkkuji tě*“, namísto originálního „*Miluji tě*“. I v češtině totiž vzniklo sloveso označující činnost spojenou s mölkkami, především tedy jejich hraní, a sice *mölkkovat*, vzhledem k tomu, že obsahuje pro češtinu netypickou přehlásku ö, je dle autora nasnadě jeho postupné nahrazování výrazem *melkovat* i v grafické podobě, neboť výslovnost výrazu *mölkkovat* je právě [melkovat]. Je třeba objektivně dodat, že podoba české „*mölkky-verze*“ s originálem je skutečně veliká, kdežto v angličtině je mezi *love* a *mölkk* o mnoho větší rozdíl a nemusí být tím pádem dosaženo takového efektu jako u více shodných dvojic.

Od slovesa *mölkkovat* vzniklo afixací substantivum *mölkkování* označující turnaj v mölkkách, typicky *Rakovnické mölkkování*.

Alternativou k výrazům mölkkovat či jednoduše hrát mölkky je slangové házet klacíky, které obsahuje výraz klacíky označující hru mölkky rozebraný v předchozí kapitole.

4.3.3 Pojmenování kolíků skrze číselnou hodnotu na nich vyjádřenou

Jedním z nejčastějších výrazů používaných hráči mölkky jsou slova typu *jednička*, *pětka*, *dvanáctka*. Jedná se o pojmenování kolíku o dané číselné hodnotě. Pojmenování číslovky se v těchto případech metonymicky dostává do pojmenování kolíku označeného právě touto číslovkou a mající hodnotu touto číslovkou vyjádřenou. Jednotlivé výrazy mají různé varianty, vedle sebe tak existují pojmenování kolíků jednička a *jednotka*, *čtyřka*, *čtyrka* či *čtverka*.

Existují zde však i expresivní odchylky v pojmenování, tedy *dvoječka*, *pětička* či *čtyřčička* apod. Pokud jde o expresivitu, jedná se v těchto případech zpravidla výhradně o kladně zabarvená slova reprodukovaná typicky při úspěšném sražení takového kolíku. Užívání záporně zabarvených výrazů označující číslování kolíků je velmi řídké, v takových případech se jedná spíše o spojení záporně zabarveného adjektiva a neexpresivního

substantiva, např. *zatracená trojka*, *podělaná osmička* aj., podobně také o spojení vulgárního adjektiva a běžného substantiva, např. *posraná pětka*.

4.3.4 Názvy herních stylů

Ve hře mölkky, stejně jako v ostatních sportech, existuje mnoho způsobů, jakými jednotliví hráči či týmy přistupují ke hře samotné a jakými se prezentují na turnajích.

Bowlingový styl

Jedním z takových herních stylů je tzv. *bowlingový styl*. Z jazykového hlediska se jedná o dvouslovný slangismus na první pohled odrážející jakousi podobnost s hrou bowling. V bowlingu se pomocí kutálející se koule hráči snaží srazit kuželky, které zůstávají na svých místech.

Pro tento výraz je nejdůležitějším rysem bowlingu právě ona kutálející se koule, respektive samotné kutálení čehosi, čím se hráč snaží srazit kuželky. Hráč nehází kolík obloukem přímo na danou mölkku či skupinu möllek, ale hodí jím takovým způsobem, aby se co možná největší část ze své trajektorie kutálel po povrchu hřiště.

Takovýto styl není možné uplatňovat na všech turnajích, neboť na každém povrchu se házecí kolík chová při kutálení jinak. Tímto způsobem se obvykle hráči snaží srazit mölkku, která je nejblíže a mezi ní a hráčem nestojí žádná jiná mölkka.

Slovenský styl

Tento způsob hry je pojmenovaný po zástupcích *Slovenského zväzu mölkky*[55], kteří se prezentují na tuzemských turnajích.

[55] též SZM

Spočívá především ve zvýšené konzumaci alkoholických nápojů před turnajem, během něj a pochopitelně i po něm, typickou rozjařeností, uvolněností a výrazně vyšší měrou povídání mezi hráči.

Tento styl hry pochopitelně není omezen pouze na naše východní sousedy, *slovenský styl* uplatňuje i řada jiných týmů, nicméně byli to právě zástupci Slovenského zväzu mölkky, kteří byli průkopníky této taktiky a také je třeba uznat, že jsou v tomto stylu hry skutečnými přeborníky. Neboť, i přes opravdu značnou konzumaci alkoholu, nejsou jejich výkony slabší než u jiných týmů, naopak se s lehkou nadsázkou dá říci, že čím jsou Slováci opilejší, tím hrají lépe.

Toto slovní spojení je stejně jako výraz bowlingový styl slangovým pojmenováním, které je synonymické k výrazům *chlastat*, *opíjet se* atd. při hraní mölekk, avšak s dobrými výsledky.

Strojová hra

Výraz *strojová hra* je z jazykového hlediska také dvouslovným slangovým pojmenováním.

Strojová hra znamená, že hráč či tým hraje takřka neomylně, daří se mu srážet přesně to, co má v plánu, a nesráží nic, co v plánu nemá. Pojmenování reflektuje typickou preciznost strojů a tu se snaží metaforicky přenést na lidské hráče.

4.3.5 Pojmenování hráčů

Jednou z relativně produktivních skupin výrazů souvisejících s mölkky jsou pojmenování hráčů. Jednotlivá pojmenování jsou často používána okazionálně, vzhledem k tomu, co je pro daného hráče typické v daný moment. Některé výrazy jsou univerzální pro většinu sportů, jako například *bafuňář* či *sniper*, jiné jsou naopak specifické prostředí mölkky, například *pumpař* či *škodič*.

Výrazy odrážející členství v organizace

Jak již bylo v předešlých kapitolách uvedeno, v mölkky komunitě existuje mnoho organizací, které zaštiťují hráče. Obecně je nazýváme organizacemi, často však mají v názvu slovo *svaz* či *asociace*.

Bafunář

Typickým výrazem označující někoho, kdo je výše postaveným členem víceméně jakékoliv organizace, je výraz *bafuňář*. *Bafunář* je interslangové označení sportovního funkcionáře.[56] v prostředí hry mölkky *bafunářem* rozumíme funkcionáře *Českého svazu MÖLKKY* či jiných národních či mezinárodních organizací. Slovo *bafunář* má často i hanlivý aspekt, nicméně autor se domnívá, že v prostředí mölkky se tento hanlivý aspekt uplatňuje o něco méně než v jiných odvětvích. Důvodem je jistě i to, že v oblasti mölkky, vzhledem k poměrně nízké rozšířenosti, nemají jednotliví funkcionáři takřka žádnou moc. Z tohoto důvodu autor vnímá tento výraz v prostředí mölkky spíše jako neutrální slangové vyjádření.

Svazák

Pojmenování svazák se objevuje pro pojmenování členů *Českého svazu MÖLKKY*. Tento výraz tedy slouží k pojmenování nejen funkcionářů, ale i členů, nicméně se omezuje pouze na ČSM, neboť v názvu této organizace je slovo svaz, z kterého výraz svazák vznikl.

Vzhledem k primárnímu významu slova *svazák*[57], kdy se jednalo o člena *Československého svazu mládeže* nebo pozdějšího *Socialistického svazu mládeže*, se tento výraz používá spíše ojediněle a vždy v jasné nadsázce. Při použití v prostředí mölkky toto pojmenování ztrácí negativní asociace originálního výrazu, nicméně jisté konotace spojené

[56] HUGO, Jan, ed. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. s. 53 3. rozšířené vyd. Praha: Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

[57] ČERMÁK, František, Václav CVRČEK a Věra SCHMIEDTOVÁ, ed. Slovník komunistické totality. s. 148. 1. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. Korpusová lexikografie. ISBN 978-80-7422-060-9.

s výše zmíněnými komunistickými organizacemi ve výrazu přetrvávají, což je dle autora důvodem k jeho řídkému používání.

Výrazy odrážející typickou vlastnost daného hráče

Pojmenování hráčů podle pro ně typických vlastností, stylu hry či vůbec jejich chování na hřišti je, na rozdíl od předešlých výrazů, naprosto nezávislé na postavení daného hráče v komunitě.

Stresor

Výraz *stresor* pojmenovává takového hráče, který je velmi náchylný k nezvládání vypjatých situací. *Stresoři* často nejsou schopni unést, když se jim či jejich týmu nepodaří zasáhnout správnou mölkku nebo naopak když soupeř zasáhne přesně to, co chce. Pro tyto hráče také platí, že jsou náchylní k hádkám, často vyvolávají konflikty, například snaží-li se o příznivější výklad některých ne zcela exaktně postihnutých bodů v pravidlech. *Stresoři* jsou tak obvykle velice nepříjemní pro své okolí, často nejen pro své soupeře, ale i pro kolegy ze svých týmů.

Slovo *stresor* mimo komunitu hráčů je termínem používaným v přírodních vědách a zjednodušeně znamená příčinu stresu.[58] V prostředí hry mölkky je tento výraz přenesen na pojmenování osoby, která je právě na tyto stresory ve významu přírodovědeckého termínu – tedy na příčiny stresu – zvýšeně citlivá a podrážděně na ně reaguje.

Toto přenesení významu autor vnímá jako metonymické, tedy na základě vnitřní podobnosti. Z hlediska morfologie zde dochází k drobné změně, kdy z původního maskulina inanimata *stresor* vzniká maskulinum animatum.

[58] PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]. s. 714. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0607-9.

Čertík

Výraz *čertík* je výsledkem deminutivizace, kdy z původního výrazu *čert* vzniká zdrobnělina (deminutivum) *čertík*. Pojmenování č*ertík* má podobný význam jako *stresor*, ale zde vstupuje do hry relativně kladné zabarvení tohoto pojmenování. Zjednodušeně lze říci, že *čertík* je méně nepříjemný pro ostatní na hřišti než *stresor* či se jedná o jedince, který není takovýmto nepříjemným chováním známý a jedná se u něj tedy spíše o ojedinělý exces.

Vzhledem k tomu slovo *čertík* nepůsobí natolik přísně, a proto jsou tímto výrazem označováni právě hráči dopouštějící se mírnějších „přestupků".

Nervák

Pojmenování *nervák* označuje podobnou skutečnost jako předchozí dva výrazy, tedy *stresor* a *čertík*. Významově je bližší slovu *stresor* než výrazu *čertík*. *Nervákem* můžeme obecně označit člověka, který má tendenci více prožívat stresové situace, bývá při nich o poznání neklidnější než ostatní lidé. V prostředí hry mölkky slovo *nervák* slouží k pojmenování takového hráče, který je velmi nervózní, nevyvíjí-li se hra plánovaným směrem či pokud má pocit, že aktuální výklad pravidel je pro něj nevýhodný.

Na rozdíl od *stresora* však *nervák* nemusí být vyloženě nepříjemný pro své okolí, respektive autor zde vnímá o něco nižší míru iritace okolí *nervákem* než u *stresora*. Na druhé straně je *nervák,* na rozdíl od *čertíka,* záporně expresivním výrazem.

Škodič

Slovo *škodič* vzniklo substantivizací ze slovesa *škodit*. Vzhledem k povaze hry mölkky lze *škodit* tím způsobem, že se hráč snaží srazit mölkky ne tak, aby sobě vylepšil pozici, ale tak, aby ji co možná nejvíce zhoršil soupeři, ač jemu samotnému to nemusí přinést kýžené body.

Pojmenování *škodič* náleží takovému hráči, který v danou chvíli hraje tak, aby tzv. škodil soupeři. Na rozdíl od výrazu *stresor* může být slovem *škodič* označen hráč, který obvykle *neškodí*, ale v danou situace se rozhodne *škodit*. Slovo *stresor* pojmenovává

dlouhodobý stav, který je pro hráče obecně typický, kdežto u výrazu *škodič* tato charakteristika obvykle neplatí.

Jedná se o maskulinum animatum, neboť jde o pojmenování osoby.

Pojmenování odrážející herní styly daných hráčů

Následující výrazy spojuje skutečnost, že jejich hlavním rysem je styl hry, který daní hráči volí a jakým se prezentují v jednotlivých hrách. Některé výrazy mají dlouhodobý charakter, jiné jsou používány spíše okazionálně, především v situacích, kdy je daná charakteristická vlastnost nejvíce patrná.

Kouzelník

Pojem *kouzelník* označuje takového hráče, kterému se povede hodit kolíkem tak, že sice netrefí žádnou z očekávaných mölekk, nicméně srazí alespoň jinou mölkku, a to takovou, která jej neposouvá přes padesátibodovou hranici, což by znamenalo automatický pád na 25 bodů. Toto pojmenování náleží hráči ryze příležitostně, o *kouzelníkovi* hovoříme v momentě, kdy se danému hráči přihodí výše zmíněná situace, nejedná se tedy o pojmenování dlouhodobého herního stylu hráče.

Slovo *kouzelník* však neslouží pouze k pojmenování hráče, který takto hodí, ale také k pojmenování hodu samotného, tedy hodu, při kterém je sražena víceméně náhodně jiná mölkka než ta, na kterou je mířeno, čímž se hráč v podstatě vyhne nebezpečí vynulování se.

Pumpař

Hráč označovaný jako *pumpař* je typický svým chováním před samotným odhodem házecího kolíku. Takovýto hráč v ruce kolík nedrží klidně, než jej odhodí do pole, nýbrž kolíkem tzv. *míchá*, tedy si jím různě pohazuje v ruce při míření a nechává jej otáčet kolem své osy. To zpravidla trvá několik vteřin, než hráč kolík odhodí.

Podstatné jméno *pumpař* je odvozeno od slovesa *pumpovat*, které označuje výše popsaný způsob hodu, jedná se tedy o deverbativní substantivum. Sloveso *pumpovat* s tímto

významem zřejmě odráží skutečnost, že při pumpování v primárním významu, tedy čerpání tekutiny, dochází k opakovaným pohybům nahoru-dolů**.** Tak je tomu i v případě slovesa *pumpovat* v oblasti hry mölkky. Jde o přenesení metaforické, tedy na základě vnější podobnosti.

Na základě existence výrazů *pumpař* a *pumpovat* vzniklo také pojmenování *pumpa* pro označení takové činnosti.

Sniper

Sniper v obecné rovině znamená totéž co *odstřelovač*, tedy střelec, který se specializuje na přesnou střelbu na střední a dlouhou vzdálenost.[59] Tento výraz pochází z angličtiny, z které pronikl nejen do češtiny, ale i do mnoha dalších jazyků jakožto ekvivalent domácích výrazů pro takový typ vojáka.

V oblasti hry mölkky výraz *sniper* s výslovností [snajpr] označuje takového hráče, který je často schopen přesně shodit mölkku i na velkou vzdálenost s naprostou přesností. Stejně jako u pojmenování vojáka odstřelovače jde i u *snipera* v mölkkách o přesnou mušku, díky které je schopen zasáhnout cíl na velkou vzdálenost.

Takovýto hráč nebývá označován pouze výrazem *sniper* s původním pravopisem, ale také slovem *snajpr*, u kterého došlo ke grafické adaptaci dle české výslovnosti, a velmi řídce také výrazem *snajper* s výslovností [snajpr]. Grafická podoba výrazu *snajper* je přechodem mezi graficky původní podobou *sniper* a graficky zcela adaptovanou podobou *snajpr*.

[59] PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]. s. 698. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0607-9.

4.3.6 Výrazy označující hřiště či jeho části

Lajna

Výraz lajna je běžně používaným výrazem pro čáru na hřišti v oblasti sportovního slangu.[60] Ve hře mölkky jím může být označena autová čára, která vymezuje samotné hrací pole na bocích, či odhodová čára, která vymezuje hřiště z přední strany a ohraničuje tak prostor, z kterého je možné házet kolíkem na samotné mölkky.

Mezi hráči mají výrazy *čára* a *lajna* stejnou platnost a jsou vnímány zcela synonymně, avšak v psaných textech – zpravidla se jedná o soupis pravidel pro jednotlivé turnaje – se mnohem častěji vyskytuje pojmenování *čára*, nikoliv *lajna*. Výraz *čára* můžeme chápat více jako termín, kdežto *lajna* spíše jako slangové pojmenování.

Výraz *lajna*, narozdíl od slova *čára*, má v prostředí hráčů mölkky více významů. Lajna může označovat odhodovou čáru, tedy čáru, která vymezuje oblast, odkud hráč může házet kolík a ve které je chování hráče specificky upraveno v pravidlech samotné hry či jednotlivých turnajů. Tímto způsobem se však přenáší význam slova lajna nejen na čáru tuto oblast vymezující, ale i na samotnou oblast. Tato oblast je vymezena rámečkem mölkkari, který částečně leží právě na odhodové čáře, ne však celý.

Na mezinárodní turnajích se setkávají hráči mnoha zemí světa, často se zahraniční týmy vyskytují i na lokálních mistrovstvích. Tímto způsobem se prolínají slovní zásoby hry mölkky z různých jazyků a často se vzájemně obohacují. Anglické slovo *line*, z něhož ostatně vzniklo pojmenování *lajna*, má však v oblasti mölekk ještě jeden význam, který se však do češtiny, alespoň zatím, nepřenesl. Anglicky hovořící hráči slovem *line* označují nejen čáru, ale i situaci, kdy hráč nebo tým třikrát po sobě neshodí žádnou mölkku, a získá tedy nula bodů. Tímto způsobem je ukončena hra v neprospěch toho hráče či týmu, kterému se tato situace přihodí. Čeští hráči pro takovouto situaci nejčastěji používají výrazy *trojitá nula* či z angličtiny kalkované spojení *tripple miss*.

[60] https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=lajna&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no

Aut

Čára obecně odděluje hřiště a zámezí, oblast ve většině sportů a sportovním interslangu nazývanou *aut*. Výraz *aut* je jak výslovnostně, tak graficky plně adaptovaný z původního anglického slova *out*. V mölkkách jde o *aut* v případě, dostane-li se mölkka mimo čarami vymezené hřiště. Na rozdíl například od fotbalu zde pojem *aut* neoznačuje situace, kdy se mölkka dostane zpět do hřiště, neboť je tam pouze postavena rozhodčím a nedochází tedy k situaci podobné autovému vhazování ve fotbale.

Mölkkari

Nejspíš nejdůležitější lajnou na mölkkovém hřišti je *odhodová čára* či *lajna*. Jde o čáru, na níž je umístěn rámeček *mölkkari*, který nesmí hráči při odhodu překročit. Samotný výraz *mölkkari* je nesklonný termín přejatý z finštiny, původní výslovnost [mølkkary] se adaptovala v českou [melkari]. Vzhledem k nezměněné grafické podobě tohoto výrazu jej lze jistě považovat za internacionální termín, který bývá používán v mezinárodní komunikaci hráčů. Prostor vymezený *mölkkari* nazýváme termínem *zóna pro odhod* či slangovým výrazem *odhodiště*.

Přešlap

Situaci, kdy hráč při odhodu překročí *mölkkari* či po odhodu učiní jasný pohyb dopředu směrem do hřiště, se nazývá *přešlap*. Tímto termínem označujeme pro hráče poměrně nepříjemnou skutečnost, neboť *přešlap* znamená zisk 0 bodů, nehledě na potenciální zisk bodů daný shozením mölekk. Mezinárodní variantou slova *přešlap* je výraz *overstep*, tedy termín s totožnou strukturou jako české *přešlap*, je tedy nasnadě, že výraz *přešlap* mohl vzniknout kalkováním původního *overstep*, a je tedy tzv. gramatickým kalkem.[61]

[61] https://www.czechency.org/slovnik/KALK

4.3.7 Pojmenování turnajů

Další skupinou pojmů v komunitě lidí věnujících se mölkky jsou výrazy pojmenovávající turnaje či jiné mölkkové sešlosti. V takovýchto pojmech se odráží například povrch hřiště, na kterém se turnaj koná, u významnějších turnajů se v nich odráží jejich důležitost či další aspekty.

Pojmenování na základě povrchu hřiště

Výrazy, které patří k těm základním v komunitě mölkkařů, odrážejí povrch, na kterém se daný turnaj či zápas koná. Mölkky se mohou hrát prakticky kdekoliv, na jakémkoliv povrchu, který umožňuje alespoň nějakou stabilitu jednotlivých mölekk. Těžko si lze představit zápas odehrávající se například na hrubém kamenitém povrchu, neboť tam by kolíky stály jen velmi obtížně, jinak je však většina představitelných povrchů více či méně vhodných ke hraní mölekk.

Některé povrchy jsou z hlediska četnosti odehraných her a turnajů základní. Mezi ně patří turnaje označované jednoduše jako *tráva*. Toto pojmenování je synekdochou, přičemž je povrch hřiště, na kterém se turnaj koná, natolik zásadní, že je celý turnaj označován právě tímto výrazem. Vedle *trávy* se tak lze setkat například s *antukou*, tedy turnajem odehrávající se zpravidla na tenisových antukových dvorcích, či s *umělkou*, turnajem hraným na umělé trávě. Výraz *umělka* obvykle odkazuje na umělou trávu na víceúčelových hřištích s menší výškou koberce, tedy ne na umělou trávu na fotbalových hřištích, je tomu tak z prostého důvodu – na nižším travním koberci jsou kolíky o mnoho stabilnější.

Mezi výrazy, které se nevyskytují již tolik frekventovaně jako ty výše zmíněné, patří slovo *písek* označující hry na písčitém povrchu. Záměrně autor neuvádí, že by tento výraz odkazoval také na turnaj hraný v písku, neboť si není vědom toho, že by nějaký takový turnaj existoval. Písčitý povrch je možné využít při hře pro zábavu. Jeho užití při turnajích je však vzhledem k sypkosti písku zcela nevhodné.

Dalším takovým pojmem je například *štěrk* označující hry na jemném štěrkovém povrchu. Podobně však jako u písku ani štěrk neslouží k označení takového turnaje, podobně jako u výrazu *písek z* důvodů nevhodnosti tohoto materiálu. Štěrk je pro hraní mölekk

nevhodný zejména pro svou přílišnou tvrdost a ostrost. Borové dřevo, z něhož jsou sady mölkky vyráběny, je materiál velmi náchylný k lámání a štípání. Z tohoto důvodu je hraní mölekk na štěrku nepraktické, neboť ke štípání kolíků dochází mnohem častěji než na ostatních površích. Tím pádem není ani užívání výrazu *štěrk* příliš frekventované.

Většina předchozích výrazů označuje povrchy venkovních hřišť, nicméně mölkky se hrají také uvnitř ve sportovních halách. Existují dokonce halová mistrovství, ať už republiková, evropská či světová. V těchto případech se do pojmenování takového turnaje neodráží přímo typ povrchu hřiště, nýbrž sama skutečnost, že se turnaj odehrává ve sportovní hale. Na tomto základě vznikl jednoslovný slangový výraz *hala* zastřešující všechny turnaje odehrané uvnitř v hale. Jeden turnaj tak může být zároveň označován např. jako *hala* i *umělka*, je-li v hale tedy umělý trávník. Stejně jako u pojmenování odrážející typ povrchu hřiště, jedná se i v případě výrazu *hala* o synekdochu.

Pojmenování turnaje dle typu a důležitosti

Turnaje lze označovat nejen výrazy odrážejícími typ povrchu hřiště, ale také slovy, která odrážejí důležitost oněch turnajů. Patří sem pojmenování spojená s velkými národními a mezinárodními turnaji, jako jsou jednotlivá mistrovství či dílčí turnaje, které jsou součástí mezinárodních mistrovství.

Termín *mistrovství Evropy v mölkky* či zkráceně *mistrovství Evropy* označuje celoevropský turnaj konaný v jedné z účastnících se zemí pod záštitou *Mezinárodní organizace mölkky* a *Finské mezinárodní asociace mölkky*. Tento turnaj je znám také pod termínem *Euromölkky*. Samotný výraz *Euromölkky* vznikl kompozicí slova *mölkky* a prefixoidu *euro-* s významem evropské či související s Evropou[62]. Výsledkem je hybridní složenina[63], jež se píše s velkým písmenem, jedná se tedy o proprium, neboť označuje konkrétní sportovní událost. Za všechny tyto názvy se přidává číslovka označující rok konání. Na základě termínu *mistrovství Evropy* vznikl slangový výraz *Evropa*, jímž bývá označováno buď *mistrovství Evropy*, nebo *halové mistrovství Evropy*, v tomto případě zde

[62] https://www.czechency.org/slovnik/PREFIXOID

[63] https://www.czechency.org/slovnik/KOMPOZITUM

není patrný žádný rozdíl. Pro odlišení, zda se jedná o *halu*, či nikoliv, je možné použít výrazu *halová Evropa*.

Součástí *Evropy* je však i doprovodný turnaj, který má však veliký význam pro jednotlivé zúčastněné země, *Europe Cup*, tedy *Pohár Evropy*. Je třeba uvést na pravou míru, že výraz *Pohár Evropy* se téměř nepoužívá, neboť výraz *Europe Cup* je dostatečně jasný i pro mluvčí, kteří neovládají angličtinu, zároveň má mezinárodní platnost, z tohoto důvodu český ekvivalent není příliš frekventovaný. Do *Europe Cupu* se z každé účastnické země dostane pouze jeden tým, většina zemí kvalifikuje své reprezentanty na základě jejich výsledků z domácích soutěží, čímž je dosaženo vysoké kvality herního projevu.

Podobně jako u *mistrovství Evropy* je tomu tak u největšího a nejvýznamnějšího mezinárodního turnaje. *Mistrovství světa v mölkky* či pouze *mistrovství světa* je, stejně jako *Evropa*, turnaj konající se v jedné účastnické zemi – nejčastěji ve Finsku – pod záštitou IMO a FIMA. Také se za tato pojmenování přidává číslovka označující rok konání. Obdobně jako u evropského šampionátu, vznikl i u toho světového jednoslovný slangový výraz *svět*, který opět označuje jak *mistrovství světa*, tak i *halové mistrovství světa*. Stejně jako u *Evropy*, je možné pro odlišení, zda se jedná o *halu*, či nikoliv, použít výraz *halový svět*.

Součástí MS je také *Nation Cup*, *Pohár Národů.* V tomto případě je česká varianta užívána o poznání více než v případě *Poháru Evropy*. Systém *Nation Cupu* je v podstatě shodný jako u *Europe Cupu*.

Termín *mistrovství České republiky v mölkky* či zkráceně *mistroství České republiky* je identicky zkracován na jednoslovný slangový výraz *republika* a i zde platí, že *republika* označuje jak *mistrovství České republiky*, tak i *halové mistrovství ČR*. Obdobně jako u výrazů *Evropa* a *svět*, je i zde možné použít pojmenování *halová republika*.

Česko-moravský pohár je nejdůležitější tuzemskou soutěží v mölkkách sestávající z několika turnajů během roku a určující reprezentanty na MS a ME, respektive do Nation Cupu a Europe Cupu. Výraz *Česko-moravský pohár* je termín, ve kterém je patrná struktura skupiny zakladatelů ČMP, respektive je ze struktury slova česko-moravský patrné silné zastoupení Moravanů v době vzniku poháru. Termín dal vzniknout opět jednoslovnému slangismu *pohár*.

Česko-moravský pohár není jediným systémem v Čechách, který připomíná svou pravidelností sportovní ligu. Ve Zruči nad Sázavou vznikla již v roce 2015 *Zručská DC liga* či zkráceně *Zručská liga,* či dokonce pouze *liga*. Pojmenování *liga* je v tomto případě umožněno prakticky pouze absencí jiné mölkkové ligy na našem území, v opačném případě by byl výraz velmi matoucí a zavádějící. Nicméně ani dnes, kdy existuje jen tato *liga*, nelze říci, že při vyslovení výrazu *liga* bude většina hráčů vědět, že se jedná o událost ve Zruči nad Sázavou. Zkratka DC v názvu ligy odkazuje, pro nezasvěcené poměrně překvapivě, na *Davis Cup*, tedy na ryze tenisový turnaj. Spojitost mezi mölkky ligou a tenisovým turnajem je zdánlivě nulová, ale v tomto případě vše tkví v lidech. Lidé, kteří stojí za vznikem *Zručské DC ligy* jsou spjati s *Českým tenisovým svazem*, například předseda *Středočeského tenisového svazu* Leoš Fiala, který je velmi výraznou osobností v komunitě mölkky a sám byl jedním z iniciátorů vzniku ligy. Odkaz na *Davis Cup* je v názvu především proto, že jednou z potenciálních výher pro týmy v lize byly vstupenky na domácí utkání *Davis Cupu*.

Zvláštním typem turnaje je tzv. *warm up turnaj.* Jedná se o termín, který označuje takový typ hry, který je předřazen samotnému turnaji. *Warm up turnaj* se zpravidla koná v předvečer velkého turnaje, například před mistrovstvím Evropy. Na jediném mistrovství světa konaném v České republice sloužil warm up turnaj nejen k tomu, aby se rozehráli jednotliví hráči a týmy, ale byl určen i k tomu, aby si během něj jednotliví rozhodčí lépe zažili herní pravidla. Jde tedy o doprovodný program k hlavnímu turnaji. Termín *warm up turnaj* je jakousi hybridní konstrukcí, neboť pojem *warm up* v angličtině znamená rozehřátí se před aktivitou a *turnaj* je již český výraz, jako celek tedy výraz znamená turnaj sloužící k rozehřátí a rozehrání hráčů. Z tohoto termínu vzniklo také slangové označení *warm up*, které může označovat rozehřívací turnaj či pouze jednu dvě hry na rozehrání.

Názvy konkrétních turnajů

Významné tuzemské turnaje mají své specifické názvy. Ty nejvýznamnější z nich jsou součástí Česko-moravského poháru.

Jedním z turnajů, který odpovídá těmto podmínkám, je bezesporu *Rakovnické mölkkování*. Halový turnaj, který otevírá hlavní sezonu, obvykle spojený s galavečerem

mölkky, při kterém jsou vyhlášeny výsledky *Ankety za předchozí rok*.[64] Samotný výraz *mölkkování* je deverbativní substantivum odvozené od slovesa *mölkkovat*. Rakovník je v české mölkky komunitě velmi významným místem, neboť právě tam se konalo zatím jediné mistrovství světa v mölkky konané v České republice.

Zlatá jarní zručská mölkka je jedním z nejstarších turnajů v České republice. Turnaj je pojmenován po hlavní ceně, putovním zlatém kolíku. Turnaj se koná ve Zruči nad Sázavou, což se také odráží v názvu události. A vzhledem k tomu, že se zručský turnaj obvykle odehrává během května, je nasnadě, proč je v názvu adjektivum jarní.

Nový turnaj v rámci ČMP je naopak *Jablonecko-jizerská 50*. Zde je motivace názvu patrná na první pohled. Jedná se o jasnou reakci na známý závod v běhu na lyžích *Jizerská 50*. Pojmenování turnaje se od názvu závodu v běhu na lyžích liší částí místního adjektiva, které rozvíjí číslovku 50 – *Jablonecko-* značí, že se samotný turnaj koná v Jablonci nad Jizerou. Prvotní motivací názvu je však nápadná podobnost s výše zmíněným všeobecně známým závodem.

[64] https://www.molkky.cz/anketa/

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo dokázat, že hra a sport mölkky mají svoji specifickou slovní zásobu, která se vyvíjí, ač je česká komunita hráčů poměrně málo početná a existuje zde teprve krátkou dobu. Tento předpoklad byl jednoznačně prokázán.

Autor zpracoval základní výrazy slovní zásoby komunity hráčů mölekk, tento rozbor navázal na teoretickou část věnovanou slovní zásobě v češtině obecně. Podstatné bylo také ucelení tématu samotných mölekk, neboť až do této doby nebylo toto téma nijak komplexně zpracováno, předchozí publikace se vždy věnovaly pouze pravidlům, například k historii se tato díla vyjadřovala maximálně v několika větách. Autor v této práci tedy komplexně zpracoval dané téma, což také může napomoci propagaci této volnočasové aktivity v České republice.

Z hlediska slovní zásoby se prokázalo, že značná část lexika komunity hráčů mölekk je společná s lexikem ostatních sportů, nicméně existuje nezanedbatelné množství výrazů specifických právě pro mölkky, ať už se jedná o výrazy domácího původu či přejímky z finštiny a angličtiny.

Popis materiálu byl zpracován beletristicky[65], neobsahuje tedy poměrně běžně užívaný slovník výrazů. Tato skutečnost souvisí s tím, že se autor věnoval více sociolingvistické charakteristice jednotlivých pojmenování, díky čemuž bylo dosaženo hlubšího proniknutí do komunity hráčů mölekk a tedy i uživatelů slovní zásoby zkoumané touto prací.

Jistě by bylo v tomto výzkumu možné pokračovat, a to hned několika směry. První možnost, kterou autor považuje za relevantní, je rozšíření množství rozebíraných slov a pokus sestavit slovník hry mölkky. Další možností je komparativní práce srovnávající slovní zásoby mölekk v češtině a v jiném jazyce, nejlépe ve finštině.

[65] Tuto možnost navrhuje i přední odborník na slangy J. Hubáček. Výhoda beletristického popisu materiálu spočívá především v možnosti širšího využití společenského i jazykového kontextu pro popis významu, resp. smyslu lexikálních jednotek.

Seznam použitých informačních zdrojů

Použitá literatura:

ČECHOVÁ, M. a kol.: Čeština – řeč a jazyk. Praha: ISV, 2000

ČECHOVÁ, Marie: Současná stylistika

ENCYKLOPEDICKÝ SLOVNÍK ČEŠTINY. Praha: Lidové noviny, 2002

FILIPEC, J. - ČERMÁK, F.: Česká lexikologie. Praha: Academia, 1985.

FILIPEC, J.: Česká synonyma z hlediska stylistiky a lexikologie. Praha: ČSAV, 1961

HAUSER, P.: Nauka o slovní zásobě. Praha: SPN, 1980

HMS Molkkylehti. Red. Jukka MÄNTYLÄ. Helsinky: S. Boman, 2017, 1.

HUBÁČEK, J.: O českých slanzích. Ostrava: Profil, 1979

HUBÁČEK, J.: Výběrový slovník českých slangů. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003.

JAKLOVÁ, A.: Budeme argot nově definovat? In: SaS, 1999, roč. 60, č. 4, s. 293 – 300

KELLNER, A.: Úvod do dialektologie. Praha: SPN, 1954

KLUBALOVÁ, P.: Rybářský slang. Praha: DP UK PedF, 2006

MALIŠ, O., MACHOVÁ, S., SUK, J.: Současný český jazyk – Lexikologie. Praha: Karolinum, 1997

OUŘEDNÍK, P.: Šmírbuch jazyka českého. Praha: Ivo Železný, 1992

PŘÍRUČNÍ MLUVNICE ČEŠTINY. Praha: Lidové noviny 2003

PYLVÄS, Jouko. Mölkky: Introduction to mölkky. Lahti: Tuoterengas. 2012.

SLOVNÍK NESPISOVNÉ ČEŠTINY. Praha: Maldorf, 2006

SLOVNÍK SPISOVNÉ ČEŠTINY PRO ŠKOLU a VEŘEJNOST. Praha: Academia, 2006

SUK, J.: Několik slangových slovníků. Praha: Inverze, 1993

ŠMILAUER, V.: Zásoba slovní a význam slov. Praha: SPN, 1953

TRÁVNÍČEK, F.: Úvod do českého jazyka. Brno, 1984

WERNER, Christopher M. Mölkky: Standards and tactics. 7. vydání. epubli 2017.

použité internetové zdroje:

http://nase-rec.ujc.cas.cz

http://www.molkky.com/wp/

http://www.molkkyliitto.fi

https://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_skittles

https://www.czechency.org/slovnik

https://www.international-molkky.org

https://www.molkky.cz

https://ssjc.ujc.cas.cz

https://www.ess.fi

Obrázkové přílohy

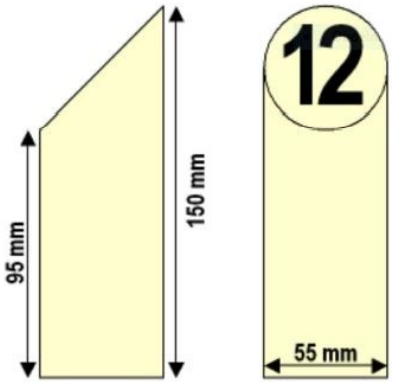

Obrázek 1: Tvar a rozměry mölkkového kolíku

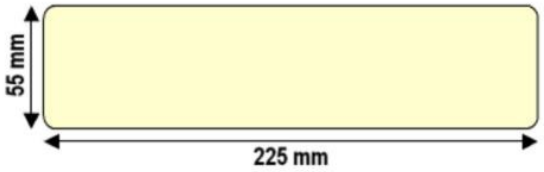

Obrázek 2: Tvar a rozměry házecího kolíku

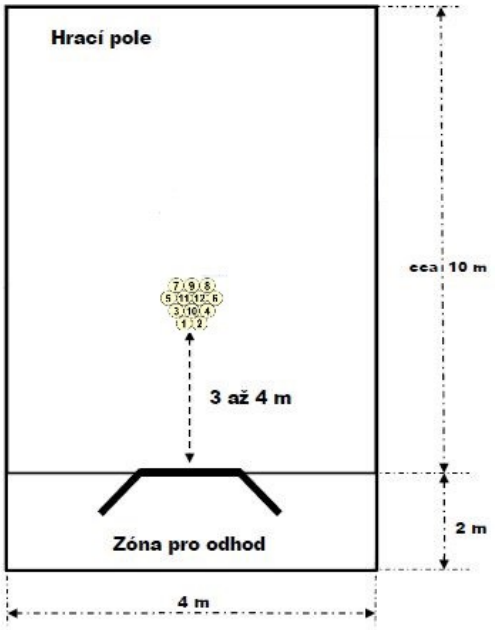

Obrázek 3: Rozměry a rozmístění hřiště

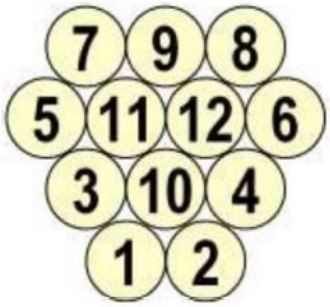

Obrázek 4: Základní rozestavění mölekk

Obrázek 5: Oficiální sada mölkky

Obrázek 6: Fotografie z finálového zápasu mistrovství světa 2017 v Rakovníku

Obrázek 7: Logo Českého svaz MÖLKKY